

ZÁPAS O DUŠI 90

Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!

ŘÍJEN 2006

*Sola Scriptura - Jedině Písmo
Solus Christus - Jedině Kristus
Soli Deo Gloria - Jedině Bohu Sláva*

*Sola Gratia - Jedině Milostí
Sola Fide - Jedině Vírou*

OBSAH

Není Bůh nespravedlivý?	1
Kamenné desky	4
Je církev naplněním starozákonního Izraele?	9
Úmysly versus skutky	19
Marihuana	21
Omyly	26
Zaujalo nás:	
Rozvoj vůdčích osobností	27
Závazek vůdců	27
Připravujeme	28
Kdo nebo co je člověk?	29
Evangelizace	31
Kto koho hledá?	34
Téma čtenářů:	36
Vedou všechny cesty ke stejnému cíli?	37
Rozpory v Bibli	44
Dušičky, Halloween a jedno výročí	45
Mravní přikázání Komenského	46
Napsali jste nám	47

NENÍ BŮH NESPRAVEDLIVÝ?

Kniha Exodus ukazuje, jak Bůh často zasahoval do dějin lidstva. Jednal spravedlivě a mluvil tak, aby to všichni slyšeli. Dokonce se učinil viditelným!

Kontrast mezi dobou starých Izraelců a dneškem mě přivedl k úvahám jak Bůh řídí svět. Pokud má Bůh moc jednat spravedlivě, mluvit slyšitelně a viditelně se zjevovat, proč se zdá, jako by se dnes tolik zdráhal zasáhnout? Řešení možná leží v historii Izraelců na poušti.

Otázka: **Není Bůh nespravedlivý? Proč důsledně netrestá zlé lidi a neodměňuje ty dobré? Proč se dobrým i špatným lidem dějí bez jakéhokoli patrného rozdílu strašné věci?**

Představte si, že bychom při každém hříchu pocítili mírnou dávku bolesti a při každém správném jednání záchvěv radosti. Představte si že, každé bludné učení přitahuje hromy a blesky, zatímco každé zopakování Apoštolského vyznání stimuluje náš mozek k vylučování endorfinu příjemných pocitů.

Starý zákon popisuje bezmála stejně názorný experiment „modifikace chování“: Boží smlouvu s Izraelci. Na Sinajské poušti se Bůh rozhodl odměňovat a trestat svůj lid s přísnou, zákonem danou spravedlností. Vlastnoručně podepsal záruku, přičemž ji podmínil jedině tím, že Izraelci budou dodržovat zákony, které ustanovil. Poté nechal Mojžíše, aby podmínky této záruky lidem vysvětlil:

<http://www.reformace.cz> nebo <http://www.hcjb.cz>

2 ZÁPAS O DUŠI

Výsledky poslušnosti

- Prosperující města a zemědělské oblasti.
- Žádná neplodnost mezi muži, ženami a dobyt看em.
- Jistý úspěch při obdělávání půdy.
- Spolehlivé klimatické podmínky.
- Záruka vojenských vítězství.
- Naprostá odolnost vůči nemocem.

Výsledky neposlušnosti

- Násilí, zločinnost a chudoba všude.
- Neplodnost mezi lidmi a dobyt看em.
- Neúroda; kobylky a červi.
- Parné vedro, sucho, sněh a plíseň.
- Nadvláda jiných národů.
- Horečka a záněty; šílenství, slepota, pomatení myslí.

Když budou poslušní, říkal Mojžíš, Bůh je „vyvýší nad všechny pronárody země“; vždy budou na vrcholu a nikdy na dně. V podstatě byla Izraelcům přislíbena ochrana snad před každým druhem lidské bídy a zklamání. Na druhou stranu, pokud poslušní nebudou, stanou se „předmětem údeřu, pořekadel a posměchu mezi všemi národy, kam tě Hospodin odvede... Zato, že jsi měl hojnost všeho, ale nesloužil Hospodinu, svému Bohu, s radostí a vděčným srdcem, budeš otročit svým nepřátelům, které na tebe pošle Hospodin, v hladu a žízni, v nahotě a v nedostatku všeho.“

Čtu dál, procházím knihy Jozue a Soudců, a vidím výsledky této smlouvy, založené na „spravedlivém“ systému odměn a trestů. Během padesáti let Izraelci upadli do stavu naprosté anarchie. Většina zbývajících částí Starého zákona pak popisuje naplnění bezútěšné historie předpověděných kleteb – nikoli požehnání. Navzdory hojnému dobrodiní, které tato smlouva mohla přinést, Izrael Boha neposlechl a její podmínky nedodržel.

O léta později, kdy se novozákonní autoři ohlíželi na tento vývoj, nepředkládali smlouvu jako vzorový příklad zcela důsledného a spravedlivého Božího jednání s jeho lidem. Spíše říkali, že stará smlouva sloužila jako názorná lekce,

kteřá ukazovala, že lidé nejsou schopni žádnou smlouvu s Bohem dodržet. Bylo jim jasné, že je potřebná nová smlouva s Bohem, založená na odpuštění a milosti. A právě to je důvodem existence „Nového zákona“.

Otázka: **Nemlčí Bůh? Pokud mu tolik záleží na tom, abychom plnili jeho vůli, proč ji nezjeví jasněji?**

Různí lidé dnes tvrdí, že slyší Boží hlas. Někteří z nich jsou blázni, jako ten extremističtější, který na „Boží rozkaz“ kladivem zaútočil na Michelangelovu sochu Pieta, nebo politický atentáčník, který prohlašoval, že mu Bůh řekl, aby zastřelil prezidenta. Jiní se zdají být upřímní, ale pomýlení, jako těch šest podivínů, kteří autorce Joni Earecksonové oznámili, že je Bůh vede k tomu, aby se s ní oženili. Další působí dojmem, že pokračují v autentické tradici proroků a apoštolů a přinášejí Božímu lidu jeho slovo. Jak tedy poznat, zda to, co slyšíme, je opravdu slovo od Boha?

Jak jsem zjistil, otázky kolem vedení Bůh zjednodušil, když Izraelci tábořili na Sinajské poušti. Máme dnes složit stan a přesunout se jinam, nebo zůstat na místě? K tomu, aby zvědavý Izraelita získal odpověď, mu stačil jediný pohled na oblak nad stánkem setkávání. Když se oblak pohnul, Bůh chtěl, aby se pohnul i jeho lid. Když byl na místě, znamenalo to zůstat. (Boží vůli jste si mohli pohodlně kontrolovat podle oblaku; v noci oblak zářil jako ohnivý sloup.)

Bůh stanovil i další způsoby, jimiž sděloval svou vůli, například pomocí losů urím a tumím, ale většina otázek byla rozhodnuta předem. Svou vůli pro Izraelce vyjádřil v souboru pravidel, shrnutých v 613 zákonech, jež zahrnovaly celou škálu různého chování, počínaje vraždou až po vaření kůzlete v mléce jeho matky. Málodko si tehdy stěžovalo na nejasné vedení.

Zvýšila se však jasným slovem od Boha pravděpodobnost poslušnosti? Zjevně nikoli. „Netáhněte a nebojujte

ZÁPAS O DUŠI 3

[s Emorejci],“ řekl Bůh, „neboť já mezi vámi nebudu, a budete od svých nepřátel poraženi.“ Izraelci okamžitě vytáhli a pustili se s Emorejci do boje, a byli od svých nepřátel poraženi. Pochodovali, když jim bylo řečeno, aby zůstali na místě, prchali ve strachu, když měli postupovat vpřed, bojovali, když měli vyhlásit mír, a vyhlášovali mír, když měli bojovat. Jejich národní zábavou se stalo vyhledávání způsobů, jak těch 613 příkazů porušit. Jasně vedení se pro tehdejší generaci stalo stejným kamenem úrazu jako nejasné vedení pro naši.

Ještě jsem si v starozákonních příbězích všiml jednoho výmluvného vzorce: samotná jasnost Božích pokynů působila na víru Izraelců jako brzda. Proč hledat Boha, když se už tak jasně zjevili? Proč dělat kroky víry, když už Bůh zaručil výsledky? Proč se potýkat s dilematem protichůdných rozhodnutí, když Bůh už toto dilema vyřešil? Stručně řečeno, proč by Izraelci měli jednat jako dospělí, když mohli jednat jako děti? A jako děti se chovali: stěžovali si na své vůdce, obcházeli přísná pravidla ohledně many, naříkali na každý nedostatek jídla nebo vody.

Když jsem studoval příběh Izraelců, začal jsem se na průzračně jasné vedení dívat trochu jinak. Může sloužit určitému účelu – může například dostat dav právě osvobozených otroků přes poušť – ale nezdá se, že by povzbuzovalo duchovní rozvoj. Ve skutečnosti u Izraelců téměř vyloučilo potřebu víry; jasné vedení odsálo svobodu a každé rozhodnutí se stalo spíše otázkou poslušnosti než víry. Během těch čtyřiceti let putování na poušti Izraelci ve zkoušce poslušnosti obstáli tak bídne, že Bůh musel začít znovu s další generací.

Otázka: **Neschovává se Bůh? Proč se někdy prostě viditelně neukáže a neumlčí skeptiky jednou pro vždy?**

To, po čem dychtíme, se kdysi stalo. Na čas se Bůh skutečně ukázal osobně a člověk s ním mluvil tvář v tvář, jako by

mluvil s přítelem. Bůh a Mojžíš se setkali ve stanu rozdělaném hned u tábora Izraelců. Tato setkání nebyla žádným tajemstvím. Kdykoli se Mojžíš vlekl ke stanu, aby tam mluvil s Bohem, díval se na něj celý tábor. Oblakový sloup, Boží viditelná přítomnost, bránil v přístupu do stanu. Nikdo kromě Mojžíše nevěděl, co se děje uvnitř, a nikdo to ani nechtěl vědět. Izraelci se naučili zachovávat odstup. „Mluv s námi ty a budeme poslouchat,“ říkali Mojžíšovi. „Bůh ať s námi nemluví, abychom nezemřeli.“ Po každém takovém setkání Mojžíš zářil jako návštěvník z vesmíru a lidé od něho odvraceli tvář, dokud se nezahalil závojem.

Tehdy nebylo mnoho ateistů, pokud byli vůbec nějakí. Žádní Izraelci nepsali divadelní hry o čekání na Boha, který se nikdy nedostaví. U stanu setkávání i v hustých bouřkových mracích kolem hory Sinaj viděli jasné důkazy o Bohu. Stačilo, aby se skeptik vypravil k chvějící se hoře a natáhl ruku, aby se jí dotkl, a jeho pochybnosti by se byly rozplynuly – vteřinu předtím, než by byl zemřel.

A přesto se tehdejší dění téměř stává na odpor víře. Když Mojžíš vystoupil na posvátnou horu, rozbouřenou znameními Boží přítomnosti, títí lidé, kteří přežili deset egyptských ran, kteří překročili Rudé moře suchou nohou, kteří pili vodu ze skály a kteří ještě v tu chvíli trávili záračnou manu – se začali nudit, ztratili trpělivost, propadli vzpouře a žárlivosti a zjevně zapomněli na všechno o svém Bohu. V době, kdy Mojžíš sestupoval z hory, tančili jako pohané kolem zlatého býčka.

Bůh si s Izraelci nehrál na schovávání; měli veškeré důkazy o jeho existenci, jakých by se vám zachtělo. Kupodivu však – a stěží jsem tomuto výsledku uvěřil, i když jsem o něm četl – Boží přítomnost jako by přinesla pravý opak žádoucího účinku. Izraelci nereagovali uctíváním a láskou, nýbrž strachem a otevřenou vzpourou. Boží viditelná přítomnost k trvalosti víry ničím nepřispěla.

4 ZÁPAS O DUŠI

Knihy Exodus a Numeri mě však poučily, že tyto tři otázky nemusí základní problémy zklamání ve vztahu s Bohem vyřešit. Izraelci byli vystaveni jasnému, nezastíněnému světlu Boží přítomnosti, a přesto byli stejně vrtkaví jako kterýkoli jiný národ, jaký kdy žil. Při deseti různých příležitostech se na depresivně pustých pláních Sinaje postavili proti Bohu. Ani na samotných hranicích zaslíbené země, kde se před nimi rozprostírala veškerá její hojnost, nepřestali toužit po „starých dobrých časech“ otroctví v Egyptě.

Tyto žalostné výsledky nám mohou dát nahlédnout do toho, proč dnes Bůh nezasahuje přímějším způsobem. Někteří křesťané touží po světě nabitém zázraky a velkolepými znameními Boží přítomnosti. Slychám nostalgická kázání o tom, jak se rozestoupilo Rudé moře, o deseti egyptských ranách a o každodenním přídělu many na poušti, jako by mluvčí toužili po tom, aby Bůh dnes uvolnil svou moc jako tehdy. Přesně vytyčená cesta Izraelců by nás však měla přivést k zamyšlení. Opravdu by záplava zázraků rozhojnila víru? Zjevně ne takovou, o kterou Bůh stojí. Izraelci jsou jasným dokladem toho, že znamení nás mohou dovést jen k závislosti na znameních, a nikoli na Bohu.

Ano, Izraelci byli primitivní národ, nedávno osvobozený z otroctví. Biblická vyprávění však obsahují znepokojivě známé tóny. Slovy Fredericka Buechnera, Izraelci se většinou chovali „jako kdokoli jiný, jen ještě ve větší míře“.

Studium jejich historie ve mně vyvolalo překvapení a také zmatek: překvapení z toho, jak málo se život lidí změnil po odstranění tří hlavních důvodů k zklamání ve vztahu s Bohem – nespravedlnosti, mlčení a skrytosti; zmatený jsem byl otázkami, které jsem si začal klást o Božím jednání na zemi. Nezměnil se? Neustoupil do pozadí?

Jak by se mi Bůh mohl zjevit způsobem, který by nepřipouštěl žádné

pochybnosti, kdyby mě přitom v určitém ohledu nezničil? Kdyby nebyl prostor pro pochybnosti, nebyl by prostor ani pro mě.

Frederick Buechner

*Philip Yancey, Zklamán Bohem
kap.4, str. 30-38, rok vydání 2002
redakčně zkráceno*

KAMENNÉ DESKY

*Kamenné desky (čili desatero přikázání)
měly jakožto smluvní dokument svůj
historický počátek i konec*

Jakmile řekneme, že „desatero přikázání skončilo“ – ať už to myslíme jakkoli – přestanou někteří lidé slyšet, co vlastně říkáme. Jejich teologické receptory nás slyší volat: „Pryč se všemi zákony v každém smyslu.“ Nezáleží na tom, jak často opakujeme a jak hlasitě zdůrazňujeme, že i my opravdu věříme v mravní zákon obecně a v trvalou platnost mravních principů vyjádřených v devíti přikázáních z desatera zapsaného na deskách smlouvy. To těmto lidem nestačí. Trvají na tom, abychom uznali, že tímto jediným „věčným a neměnným Božím mravním zákonem“ je právě desatero přikázání přesně v té podobě, v jaké bylo zapsáno na kamenných deskách vydaných na Sínaji. Chtějí buď všechno, anebo nic. O našich dobrých biblických důvodech, proč takový teologický pohled nemůžeme přijmout, nechtějí ani diskutovat. „Kréda a otcové už k tomu svoje řekli a tím je věc uzavřena,“ namítnou.

Je pozoruhodné, že lidé s tímto postojem trvají na tom, že přikázání o sabatu je závaznou součástí věčného a neměnného Božího mravního zákona, a přitom většinu z nich vůbec nezajímá, jak se vlastně „dodržuje sabat“ v praxi. Nezáleží na tom, co kdo v neděli dělá nebo nedělá (až na účast na bohoslužbě), hlavně když v teologii uznává, že přikázání o sabatu je součástí věčného a neměnného Božího mravního zákona. Zastáncům tohoto stanoviska často kladu otázku: „Čeho přesně by se musel

ZÁPAS O DUŠI 5

člen vašeho sboru dopustit, abyste ho pro porušení čtvrtého přikázání vyloučili z církve?" Chvilí se všelijak vytáčejí a nakonec obvykle skončí u odpovědi: „Zanedbávat shromáždění.“ Obvykle se dovolávají verše Židům 10:26. Když jim připomenu, že tento text neříká nic o účasti na bohoslužbách ve starozákonním Izraeli (Izraelci neměli v deset ráno sabatní školu a od jedenácti bohoslužbu ve svatostánku), nemají, co by na to řekli. Připadá jim, že to „evidentně“ je „absolutní mravní norma“, a přitom neznají ani jedinou konkrétní odchylku od této normy, pro kterou by měl být někdo podroben kárnému řízení v církvi. Dokonce i v případě, že církev nějaké kázeňské opatření uplatňuje, zdaleka to není trest smrti, který za porušení čtvrtého přikázání požaduje Mojžíšův zákon. Jestli je zákon o sabatu věčný a neměnný, jak to, že se změnil trest za jeho nedodržení?

Někdy o takovém člověku říkáme, že je to „sabatarián-antinomián“. Na jednu stranu se ze všech sil snaží uvalit čtvrté přikázání na svědomí každého křesťana jako absolutní mravní normu, a na druhou stranu mu odmítá dát jakákoli konkrétní pravidla, pokud jde o to, co může nebo nesmí ve svatý sabatní den dělat. Tento pohled předpokládá, že si každý křesťan rozhodne sám za sebe, co mu jeho vlastní svědomí dovolí nebo nedovolí v neděli dělat. V kázání je sabat jednou z Božích neměnných mravních norem, ale v praxi je ponecháno na svobodném zvážení jednotlivých křesťanů, jak jej budou dodržovat. To je podle nás trošku pokrytečtí. Snad by se mohlo dokonce ukázat, že ti, kdo tento názor učí, sami většinou tak docela nevěří „dobrým a nutným důsledkům“, které „lze odvodit“ z jejich vlastního teologického systému. Rozhodně se nezdá, že by se jim chtělo uvádět je ve skutek. Vpalovat čtvrté přikázání do křesťanova svědomí pomocí hromů a blesků ze Sínaje a jedním dechem k tomu dodávat, aby toto

„absolutní přikázání“ bral jako pouhý „relativní princip“, který lze uplatňovat, jak kdo uzná za dobré, je nečestné, nebo přinejmenším nedůsledné.

Říkám-li, že desatero přikázání skončilo, mám na mysli desatero jako smluvní dokument čili desky smlouvy. Nemám na mysli mravní principy, které jsou v jednotlivých přikázáních obsaženy. Mluvím o desateru přikázání jako o celém dokumentu, a to jako o smluvním dokumentu. Mravní příkazy z kamenných desek nezačaly platit na Sínaji, ale smlouva založená na jejich plnění ano. Devět přikázání z těchto deseti lidé znali a Bůh jejich porušení stíhal dávno předtím, než byla vydána Izraeli na Sínaji jako podmínky nějaké smlouvy. Už před Sínají byli lidé trestáni za porušení každé jednotlivé povinnosti z desatera přikázání s výjimkou čtvrtého (přikázání o sabatu), a podobně každé přikázání s výjimkou čtvrtého je zopakováno v Novém zákoně.

Pokud jde o „zákon“, můžeme spolu v mnohém nesouhlasit, ale nemůžeme popřít, že Bible jasně učí následující:

- Někjaký konkrétní „zákon“ měl na Sínaji historický počátek.
- Tentýž „zákon“ měl také historický konec na Golgotě.
- Historický počátek tohoto „zákona“ je vždy spojován s vydáním desek smlouvy Izraeli na Sínaji.
- Historický konec tohoto „zákona“ je vždy spojován s Kristovým příchodem a uzavřením Nové smlouvy.

Je možné, že se naprosto mýlím v tom, o kterém konkrétním zákoně to Bible mluví, ale není možné popřít, že uvedené čtyři skutečnosti se týkají některého konkrétního zákona z Bible. Myslím, že biblické oddíly, které jsme v této knize až dosud vyložili, vylučují možnost, že by tímto zákonem mohlo být něco jiného než desatero přikázání zapsané na deskách smlouvy a na Sínaji předané Izraeli jako základní zastřešující dokument jejich smluvního vztahu s Bohem. Nemůže být řeč ani o takzvaném obřadním záko-

6 ZÁPAS O DUŠI

nu, ani o zákonu svědomí. Musí být řeč o smlouvě zákona zapsané na Sínaji do kamene. Pokud nesouhlasíte, ukažte mi, prosím, v Písmu jiný „zákon“, který splňuje uvedené čtyři podmínky a vysvětluje verše, které mluví o „počátku“ nebo „konci“ jakéhosi zákona.

Historický počátek smlouvy zákona zapsané na kamenných deskách se shoduje s počátkem Izraele jakožto národa či politické jednotky. Tato fakta jsme ve čtvrté kapitole zřetelně viděli v textech Písma věnovaných desateru přikázání.

Následující oddíly Písma prostě nemohou dávat žádný smysl, dokud neuznáme, že zákon měl jak historický počátek, tak historický konec:

- ◆ *Hřích byl ve světě už před zákonem, ač se hřích nezapočítává, pokud není zákon. (Ř 5:13)*
- ◆ *K tomu navíc přistoupil zákon, aby se provinění rozmohlo. A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost... (Ř 5:20)*
- ◆ *Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a světem lidskému prostředníku. (Ga 3:19)*
- ◆ *... takže se Zákon stal naším vychovatelem ke Kristu, abychom byli ospravedlněni z víry. Když však přišla víra, nejsme již více podřízeni vychovateli. (Ga 3:24-25 KMS)*

Nemůžeme číst slova „před zákonem“, která v tomto kontextu nemohou znamenat nic jiného než Sínaj, a zároveň se pokoušet tvrdit, že onen zákon, před nímž to bylo, existoval vždy. Když Bible říká „před zákonem“, znamená to před zákonem. Tato slova znamenají, že „zákon“ – ať jím Pavel v této pasáži míní cokoli – měl historický počátek na Sínaji.

Pokud zákon již existoval, nedávají slova „navíc přistoupil zákon“ smysl. Někjaký zákon v nějakém smyslu musel na Sínaji nějakým způsobem přistoupit „navíc“, jinak Pavel píše nesmysly. Tento

zákon, který byl na Sínaji „přidán“ se týká konkrétně „provinění“. Služba zákona, který měl počátek na Sínaji, skončila, když přišel Kristus. Někjaký zákon tu musí mít historický počátek i konec, jinak Pavel vlastně neříká nic. V jistém okamžiku v historii „se Zákon stal naším vychovatelem“ a od jistého jiného okamžiku v historii, kdy „přišla víra“, nejsou tomuto zákonu adresáti Pavlova dopisu „již více podřízeni“.

Pavel nemůže mít na mysli, že by se člověk na Sínaji poprvé dozvěděl o mravních povinnostech a poprvé si uvědomil, že musí jednat v souladu s nimi. Na tom se všichni shodneme. Jak bychom si jinak mohli vysvětlit jednání věřícího Josefa nebo nevěřícího Abimeleka? Jak bychom chápali Pavlovy argumenty v Římanům 2:14-15? Ne, v těchto oddílech Pavel nemluví o působení svědomí.

Pavel také nepopírá, že Bůh už před Sínají trestal jednání, které bylo v rozporu s mravními povinnostmi, vyjádřenými v zákoně vyhlášeném smlouvou na Sínaji. I na tom se všichni shodneme. Potopa nepřišla proto, že měl Bůh toho dne právě špatnou náladu. Byla přímým důsledkem toho, že lidé žili způsobem, o němž měli ty nejlepší důvody soudit, že se Bohu nelíbí. Žili v rozporu právě s těmi zákony, které byly „dány“ písemně Izraeli na Sínaji jako podmínky smlouvy. Na Sínaji byl zákon poprvé kodifikován a poprvé tvořil podmínky smlouvy s mocí nad životem a smrtí.

Když Pavel píše, že s příchodem víry přestal být zákon dozorcem nad Božím lidem, neříká, že po Golgotě už Bůh nestanovil normy ohledně toho, jaké jednání mu dělá radost a odráží jeho charakter – náš Pán prostřednictvím svých apoštolů vedených Duchem svatým lidstvu dál ukazoval Boží mravní charakter a svým následovníkům důrazně kladl na srdce, že mají být pro okolní svět nositeli rodinné podoby. Pavel říká, že tomu zákonu, který měl počátek na

ZÁPAS O DUŠI 7

Sínaji, ať už je to zákon jakýkoli, byl také navždy učiněn konec na kříži.

Zdá se mi očividné, že v právě citovaných verších mluví Pavel o desateru přikázání čistě jako o smlouvě. Toto musí být smyslem slova „zákon“, jak je použito v Galatským 3 a 4. Galatským 3:13-14 učí, že Kristus zemřel pod kletbou nějakého zákona a že svou smrtí zachránil právě před touto kletbou ty, kdo žili právě pod tímto zákonem. Tímto zákonem mohou být míněny pouze kamenné desky chápané jako smluvní dokument. „Zákon“, který byl vydán čtyři sta třicet let po zaslíbení, které přijal Abraham, by měl mít přinejmenším zdánlivě jinou povahu než evangelium slíbené Abrahamovi; jinak by konflikt, jímž se Pavel zabývá, neexistoval. Bez tohoto konfliktu by byla otázka v Galatským 3:21 absolutně zbytečná. Skutečnost, že Pavel věnuje tolik času jejímu řešení a tolik péče skládání odpovědi, dokazuje, že je to problém skutečný. Pavel formuloval svou argumentaci tak precizně, že se ve svém hlavním bodě může opřít o fakt, že Písmo používá slovo „semeno“ v jednotném, a ne v množném čísle (3:16 NBK). V Galatským 3:19 (KMS, NBK) si Pavel klade otázku: „K čemu tedy Zákon?“ Kdyby mezi zaslíbením, které bylo dáno Abrahamovi, a zákonem, který byl dán Mojžíšovi, nebyl vůbec žádný rozdíl, byla by tato otázka zbytečná. Proč by Pavel tak dopodrobna vysvětloval, v čem se liší dvě věci, které sou vlastně jedno a totéž?

Podle Galatským 3:22 tvrdí Písmo (ne zákon), že v zajetí hříchu je celý svět. Stejně je i poselství veršů Římanům 3:9-21. Všichni lidé bez výjimky jsou před Bohem vinni, ať zákon v písemné podobě někdy měli nebo nikdy neměli. Židovský obřadní zákon by toto vědomí viny sám nikdy vyvolat nemohl, a pohané žádné desky smlouvy s desaterem přikázání, které by proti nim svědčily, neměli. Toto odsouzení se musí opi-

rat o zákon svědomí. Slova verše 20 se mohou týkat jen vydání zákona Izraeli na Sínaji. Zákon, v podobě smluvních podmínek, byl vydán proto, aby hřích vyprovokoval a odhalil. Žid byl podroben smlouvě zákona, aby ho usvědčovala z hříchu a vedla ke spravedlnosti a také aby ho střežila, dokud nepřijde Kristus. Zákonem z Galatským 4:4 je smlouva zákona, pod níž se narodil a zemřel Ježíš. Poslední zbytky nejistoty ohledně toho, co Pavel v tomto kontextu míní „zákonem“, odstraňují verše Galatským 4:24-25:

◆ *Je to řečeno obrazně. Ty dvě ženy jsou dvě smlouvy, jedna z hory Sínaj, která rodí děti do otroctví; to je Hagar. Hagar znamená horu Sínaj v Arábii a odpovídá nynějšímu Jeruzalému, neboť žije v otroctví i se svými dětmi. (Ga 4:24-25)*

Když si uvědomujeme, že Pavel v těchto dvou verších mluví o deskách smlouvy, na nichž bylo zapsáno desatero přikázání, čili zastřešující souhrn základních podmínek staré smlouvy, je konflikt mezi zákonem a zaslíbením vyřešen a Pavlova vyjádření o zákonu do sebe okamžitě naprosto harmonicky zapadnou. Když Pavel mluví o zákonu negativními slovy, když mluví o jeho nedostatečnosti a o jeho konečném zrušení, vidíme, že má na mysli smlouvu zákona (desatero přikázání) zapsanou na deskách smlouvy.

Když Pavel mluví o zákonu pozitivně a když ho vztahuje na nás dnes, má na mysli buď (1) „Zákon“ jakožto zvláštní zjevení čili Bibli, jako například v Žalmech 19:8 nebo 1:1-2 (srovnej Owenův citát na str. 43), nebo (2) etické povinnosti obsažené v konkrétních verších, které platí i poté, co desatero přikázání, jako smluvní dokument, platit přestalo.

Teď si čtenář skoro určitě pomyslí: „To zní přesvědčivě; ale jestli Bible předkládá tak jasnou a jednoduchou odpověď, proč to tolika kazatelům a teologům uniká?“ Právě tuto otázku jsem položil už v předmluvě a odpověděl

8 ZÁPAS O DUŠI

jsem, „že každý nachází jenom to, co hledá“. V tomto případě nejsou někteří lidé schopni slyšet, co Pavel říká, prostě proto, že to nezapadá do teologického systému, do kterého se snaží Bibli vměstnat. Desatero přikázání prostě v tomto systému nemůže být zvláštní a samostatnou smlouvou uzavřenou pouze s Izraelem. Desatero přikázání zapsané na kamenných deskách na Sínaji totiž musí být v každém ohledu totožné s takzvanou „smlouvou skutků“ uzavřenou s Adamem v Edenu. Desatero přikázání podle tohoto systému nemůže mít na Sínaji v jakémkoli smyslu slova počátek. Jakožto „dobrý a nutný důsledek“, který „lze odvodit“ z teologie smlouvy, je naprosto nezbytné, aby zákon nezačal existovat teprve na Sínaji, jinak se celý systém zhroutí. Nebudu zde ztrácet čas, abych stejným způsobem rozebral i ostatní citované verše. Čtenář si je může přečíst sám a pokusit se zjistit, jak se jeho pohled na desatero přikázání srovnává s těmito jednoznačnými fakty o historickém počátku a historickém konci „zákona“.

V sedmé kapitole jsme viděli, že desatero přikázání čili kamenné desky, pokud o nich mluvíme jako o smluvním dokumentu uloženém ve schráně smlouvy v nejsvětější svatyni, pozbyly platnosti, když se chrámová opona roztrhla na dva kusy odshora až dolů (Matouš 27:51). Tyto desky okamžitě dosloužily – právě tak jako áronovské kněžství a obětní systém. Áronovi potomci se zničehonic octli bez práce. Také velekněz najednou potřeboval kompletně nový šatník, a to včetně spodního prádla. Už nikdy si na sebe nevezme ani své nádherné velekněžské roucho, ani ono speciální lněné spodní prádlo pro den smíření.

Pavlovo pojetí smyslu a účelu desatera přikázání v dnešní době stojí na následujících skutečnostech:

***Za první:** na kříži byla Kristovou krví zpečetěna Nová smlouva.* Podmínky staré smlouvy zapsané na deskách

smlouvy na Sínaji byly naplněny a vypořádány. Nároky staré smlouvy byly uspokojeny; její kletba byla uvalena, strpěna a vyčerpána; její požehnání byla po zásluze obdržena. Získal je Kristus a ten je udělil své církvi.

***Za druhé:** o letnicích byl „zplazen v jediném dni“ nový lid či pronárod.* Vznikl opravdový „svatý národ“ skutečných „králů a kněží“ (srovnej 2. Mojžíšovu 19:4-6 a 1. list Petřův 2:9-11) – pravý Boží Izrael.

***Za třetí:** ve chvíli, kdy se opona roztrhla shora dolů, se otevřel nový přístup k Bohu.* Tím, co blokovalo cestu do Boží přítomnosti, byly spravedlivé a svaté požadavky desek smlouvy uložených ve schráně smlouvy. Nyní, když byly podmínky této smlouvy psané v kameni beze zbytku naplněny, vstupujeme se smělou důvěrou do nejsvětější svatyně (Židům 10:1-23) oděni právě tou spravedlností, kterou zákon uložený ve schráně vyžadoval.

***Za čtvrté:** „plnoletý“ Boží lid, složený z věřících Židů i z věřících pohanů, má nové postavení a nové výsady dospělých Božích synů.*

***Za páté:** svědomí věřícího Nové smlouvy je pod dohledem nového vychovatele.* Kamenné desky jako takové bývaly dozorcem nad svědomím Izraelců. Tento starý vychovatel byl propuštěn (Galatským 3:24-25) a na jeho místo nastoupil Duch svatý, který přebývá ve věřících.

Shnutí

Zákon – ve smyslu smluvní dokument, jímž byl obsah zákona poprvé kodifikován – měl svůj historický počátek na Sínaji a historický konec v Kristu. Smlouva zákona v žádném ohledu neanulovala smlouvu uzavřenou s Abrahamem, která slibovala, že díky jeho potomku získají požehnání všechny národy světa. Tento slib byl splněn Novou smlouvou, která vstoupila v platnost, když se chrámová opona roztrhla shora dolů. Je důležité všimnout si dvou věcí:

Za první, třebaže zákon – jakožto podmínky formálně kodifikované smlouvy – měl svůj historický počátek na Sínaji, principy, na nichž všechny tyto zákony s výjimkou sabatu spočívají, byly lidem zjeveny již v původním stvoření. Ani povědomí o Bohu a o jeho charakteru, ani skutečné vědomí hříchu se neobjevily teprve na Sínaji.

Za druhé, třebaže zákon – smluvní dokument – přestal platit, když Kristus uzavřel Novou smlouvu, neměnné etické prvky, o něž se přikázání zapsaná na kamenných deskách opírají, jsou pro nás dnes právě tak závazné, jako byly pro tehdejšího Izraelce.

Vznik a zánik platnosti smlouvy zákona nemá nic společného s otázkou původu a stálosti etických norem, v nichž se projevuje Boží neměnný charakter.

Kamenné desky, John G. Raisinger

JE CÍRKEV NAPLNĚNÍM STAROZÁKONNÍHO IZRAELE?

Tuto úvahu píší na přelomu července a srpna 2006. Izrael bombarduje Libanon a Hizballah odpaluje kaťuše na Izrael. V křesťanských médiích, v tuzemsku i ve světě znovu zesiluje *dispenzační eschatologie* – tedy biblická proroctví ohledně budoucnosti Izraele. Následující řádky budou velmi zevrubné, prosím proto o shovívavost.

Nelekejte se cizích slov. Automatu na Coca Colu, cigarety nebo cokoli jiného se anglicky říká *dispenser*. Sloveso „*to dispense*“ znamená *rozdělovat, rozdílet, dávat, udělovat, šířit, vydávat, rozprašovat...* Automat tedy *uděluje* nebo *dává* zboží. V jazykové době, v dispenzační teologické soustavě Bůh *uděluje* nebo *dává* člověku sedm dějinných období, věků. V každém tomto věku Bůh jedná s člověkem jiným způsobem. Podle tohoto systému, v každém uděleném věku, tedy v každé dispenzaci, Bůh člověku dokazuje, že je sám v sobě nenapravitel-

ný. Ať jedná Bůh s člověkem jakkoliv, člověk se vždy na konci každého uděleného věku, na konci každé dispenzace Bohu vzepře:

1. Dispenzace nevinnosti:

Věk svobody

od 1. Mojžíšovy 1:26-27

do 1. Mojžíšovy 3:6.

2. Dispenzace svědomí:

Věk lidského rozhodování

od 1. Mojžíšovy 3:7

do 1. Mojžíšovy 8:19.

3. Dispenzace lidské vlády:

Věk smlouvy s Noémem

od 1. Mojžíšovy 8:20

do 1. Mojžíšovy 11:9.

4. Dispenzace zaslíbení:

Věk smlouvy s Abrahamem

od 1. Mojžíšovy 11:10

do 2. Mojžíšovy 19:2.

5. Dispenzace zákona:

Věk izraelského národa

od 2. Mojžíšovy 19:3

do letnic ve Skutcích 2.

6. Dispenzace milosti: **Věk církve**

od letnic Skutky 2, do vytržení církve

1Ko 15:52. 1Te 4:16

7. Dispenzace království: **Věk milénia**

od Kristova druhého příchodu

do Harmagedonu a soudu až k prahu věčnosti s Bohem na nové zemi a nebi (Zjevení 21-22).

Nyní je zřejmé, že dispenzační teologická soustava nutně požaduje pro Izrael jisté budoucí národní a duchovní posláním, protože na konci 6. dispenzace, po věku církve, po jejím vytržení k Pánu, začíná věk obrody a protřibení celého národního Izraele velkým soužením a nastolením 7. dispenzace – věku milénia. Je to poslední věk, poslední dispenzace, má to být doslovné kalendářní tisícileté království Ježíše Krista, v kterém Ježíš bude s přirozeným izraelským etnikem vládnout ostatním národům. Popřením jednoho z těchto sedmi předpokládaných teologických stanovisek (presupozic), padá celá dispenzační teologická soustava.

10 ZÁPAS O DUŠI

Od roku 1978, kdy si mne Pán Bůh povolal, jsem plných 16 let zastával dispenzační teologii s jejím dělením Božího Písma na sedm dispenzací. Větší část svého dosavadního křesťanského života jsem tedy byl dispenzacionalistou. Důkazem jsou časopisy ZOD do roku 1995 a moje kniha „Zápas o duši“, jež se otáčí kolem dispenzační osy. Přečetl jsem v angličtině desítky dispenzačních knih a další desítky jsem prolistoval, abych poznal, že jde o nejsložitější křesťanský systém, který má příliš mnoho obměn. Nikdo se v tomto systému plně nevyzná a s nadsázkou lze říci, že nejsou dva dispenzacionalisté, kteří by se shodli ve všech eschatologických (prorockých) otázkách. Můj zásadní přelom nastal, když jsem uvěřil historickému výkladu a odmítl futuristický výklad následujícího verše:

◆ *Vnutí svou smlouvu mnohým v jednom týdnu [posledním sedmdesátém sedmiletí ustanoveného Izraeli] a v polovině toho týdne zastaví obětní hod i oběť přídavnou. (Daniel 9:27a)*

Futuristický výklad Daniele 9:27a

Dispenzacionalismus chápe tento verš futuristicky, tj. že ten, kdo:

◆ *Vnutí svou smlouvu mnohým v jednom týdnu a v polovině toho týdne zastaví obětní hod i oběť přídavnou bude Antikrist.* V první polovině posledního, sedmdesátého sedmiletí (v jednom týdnu), ustanoveného národnímu Izraeli, uzavře Antikrist s židy smlouvu. Bude jim tolerovat obnovené oběti v jejich nově vystavěném chrámu a v polovině toho sedmiletí smlouvu poruší, sám usedne v chrámu – v příbytku božím, jako bůh, čímž zastaví židovské oběti, a v následující druhé polovině sedmiletí začne tvrdě pronásledovat židy.

Tento futuristický pohled, jenž později zapadl na konec 6. dispenzace, se postupně vyvíjel v dispenzacionalismus ve spisech následujících teologů, viz:

<<http://www.velocity.net/~edju/Pretrib4.htm>>

1. Francisco Ribera (1537-1591), jezuitský kněz a doktor teologie, první učil, že se Antikrist objeví až v daleké budoucnosti, aby zpochybnil a zmátl učení reformace, která považovala papežský systém za Antikrista;
 2. Robert Bellarmine (1542-1621), kardinál, nejvýznačnější jezuitský učenec své doby;
 3. Manuel de Lacunza (1731-1801), jezuitský kněz;
 4. Morgan Edwards (1722-1795), baptistický kazatel;
 5. Samuel R. Maitland (1792-1866), anglikánský církevní učenec, právník a knihovník;
 6. Edward Irving (1792-1834), pretribulační (*vytržení církve před velkým soužením*) presbyteriánský duchovní, později zakladatel všeobecné (katolické) apoštolské církve (*charismatické*);
 7. Margaret MacDonaldová (1800– ?), náctiletá členka Irvingovy apoštolské církve, ve svých 15 letech měla jako první vidění o tajemném vytržení církve před velkým soužením (pretribulacionismus);
 8. John Nelson Darby (1800-1882), pretribulační anglikánský duchovní, později vedl plymouthské bratry;
 9. William Kelly (1820-1906)
 10. Cyrus I. Scofield (1843-1921), pretribulační, honorární kazatel trinitární kongregační církve
- Tento futuristický teologický vývoj by si zasluhoval samostatnou studii, ale pojedme dál.

Historický výklad Daniele 9:27a

V okamžiku, kdy jsem přijal historický výklad Daniele 9:27, se mi zhroutil dispenzační systém. Podle historického výkladu, totiž ten, kdo:

◆ *Vnutí svou smlouvu mnohým v jednom týdnu [posledním sedmdesátém sedmiletí ustanoveného Izraeli] a v polovině toho týdne zastaví obětní hod i oběť přídavnou*

ZÁPAS O DUŠI 11

nebude budoucí Antikrist, ale již byl historický Kristus! Extrémnější rozdíl již ani nemůže být myslitelný! Historický výklad v podstatě učí, že poslední 70. sedmiletí (týden), určené židům, spojitě navazovalo na předchozích 69 sedmiletí (7+62) (Da 9:24-27). Ježíš v tomto posledním 70. sedmiletí sloužil prvních tři a půl roky židům, pak byl ukřižován, tím zastavil navěky veškeré oběti a tak uvedl v platnost svoji novou smlouvu milosti, kterou vztáhl na svůj početný (mnohý) vyvolený lid – církev. Po jeho ukřižování bylo evangelium kázáno dalších tři a půl roky etnickým židům a teprve potom bylo hlášáno i pohanům.

Dilema

Buď je pravdivý futuristický nebo historický výklad, ale oba výklady pro své naprosto protichůdné závěry nemohou být současně pravdivé. Kdyby byly oba pravdivé, potom Kristus a Antikrist, nebe a peklo, je totéž. Zde nejde o nějakou sémantiku nebo nepochopení významu slov. Jedná se o přímý rozpor! Anebo – oba výklady jsou mylné. Pokud by byly oba nepravdivé, potom bychom museli najít třetí osobu, která by naplnila Daniele 9:27a, která by zastavila chrámové oběti a ustanovila svoji smlouvu! Protože jsem uvěřil, že chrámové oběti zastavil v minulosti Pán Ježíš Kristus na kříži a ustanovil svoji novou smlouvu milosti se svým lidem na letnice, nepotřeboval jsem již poslední 70. sedmiletí odsouvat do budoucnosti, kdy se měl postavit nový chrám a obnovit židovské oběti atd. Ani jsem nepotřeboval mezi 69. a 70. Danielem sedmiletí (týden) vsunout 6. dispenzací církve, která má být před 7. dispenzací Kristova tisíciletého království tělesně proměněna (vzkříšena) a přenesena (vytržena) v nových tělech do nebe. Celá dispenzační soustava se mi zhroutila a výklad věcí budoucích (eschatologie) se neuvěřitelně zjednodušil. Tím se současně zmenšil na minimum i prostor pro spekulace.

Je tedy církev naplněním starozákonního Izraele?

Vynechme nyní tu nepřehlednou a nepřehlednou řadu výkladů, variant a obměn dispenzacionalismu a soustředme se jen na jeho nejpodstatnější a nejnnutnější předpokmuté teologické stanovisko (presupozici), totiž, že Bůh v budoucí 7. dispenzací vyplní Izraeli jeho duchovní a národní poslání, které mu zaslíbil ve Starém zákonu. S tímto předpokmutým stanoviskem (presupozicí) souhlasí jak všichni dispenzacionalisté, tak všichni ti, kteří sice odmítají dělení Božího záměru na sedm dispenzací, ale přesto věří v budoucí duchovní a národní poslání Izraele. Věřící tak na základě svého porozumění Písma. Jejich víra v žádném případě nepochází z mimo-biblického zjevení. Tito bratři jasně vidí a čtou ve Starém zákonu mnoho Božích zaslíbení Izraeli. Tato zaslíbení nemůže nikdo popřít. Moji dispenzační bratři mi obyčejně předkládají následující texty k obhajobě svého stanoviska:

Jeremiášova 30. až 33. kapitola ukazuje na budoucnost Izraele a na novou smlouvu s Izraelem. Ezechiele 37. kapitola popisuje pláň, na níž bylo plno kostí, které Hospodin poskládá, propojí šlachami, pokryje svalstvem, potáhne kůží, dá jim srdce z masa, odejme srdce kamenné a vloží do nich nového ducha... tento veliký, novým duchem oživený zástup je, jak Písmo doslovně říká – dům izraelský. Starý zákon slibuje Izraeli skutečné království, krále z Davidova potomstva, Mesiáše, trůn v Jeruzalémě atd.

Moji dispenzační přátelé a bratři pokračují, že si nemusí vymýšlet žádné krkolomné výklady, pouze přijímají to, co Bůh ve Starém zákonu prostě a doslovně slibuje národnímu Izraeli. Jejich předpokmuté stanovisko (presupozice) je, že Bůh ve Starém zákonu řekl, že Izraelský národ má budoucnost, Bůh musí splnit, co slíbil, Bůh nemůže lhát. Na první po-

12 ZÁPAS O DUŠI

hled jejich výklad vypadá věrohodně. Kdyby neexistoval Nový zákon, musel bych s nimi souhlasit. Jestliže se však podíváme na celou věc blíže, totiž i z pohledu Nového zákona, a změníme toto předpojaté stanovisko (presupozici), celý „doslovný“ výklad slibů Starého zákona se začne povážlivě kymáčet. Jejich předpojaté stanovisko (presupozice) totiž je, že to, co Bůh Izraeli slíbil ve Starém zákonu, navždy ponechal bez dalšího vysvětlení a výkladu...

Boží zjevení, týkající se Izraele, ale nekončí v žádném případě Malachiášem. Jistě, žádný dispenzační bratr nepopírá zjevení Nového zákona. Potíž ale vězí v tom, že jejich výklad věcí budoucích (eschatologie) ohledně Izraele je již nezměnitelně narysován z pohledu Starého zákona. To je to předpojaté a závazné stanovisko, to je jejich presupozice. V Novém zákonu již hledají jen to, co tuto „hotovou“ eschatologii, jež se týká Izraele, upevní a podpoří. Výklad mnohých úseků Nového zákona tedy podmiňují „doslovným“ výkladem Starého zákona, tj. většinou pohlížejí na Nový zákon optikou Starého zákona. Nehledají, jak sliby, dané Izraeli ve Starém zákonu, naplňuje Nový zákon.

Bůh nám však dal také Nový zákon, abychom si ujasnili a vyložili sliby, které dal ve Starém zákonu, abychom porozuměli, co skutečně zamýšlel, abychom pochopili, že Nový zákon popisuje naplnění slibů Starého zákona, které byly do Kristova kříže tajemstvím. Starý zákon je o Kristu, Nový zákon je sám Kristus:

◆ *Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil Bůh k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky. (Židům 1:1-2)*

Musíme proto naslouchat, jak Starý zákon interpretuje sám Pán Ježíš Kristus a jeho učedníci. Zajisté, nemůžeme si s Písmem svévolně a nezodpovědně zahrávat, ale když nám Duch svatý v No-

vém zákonu řekne, že některé starozákonní sliby nemůžeme chápat doslovně, měli bychom zpozornět a neopomíjet jeho výklad, protože jenom Bůh je směrodatný a má poslední slovo ve všem.

Například, jestliže Bůh ve Starém zákonu slíbil budoucnost celému národu Izraeli, potom tuto skutečnost musíme brát doslovně a bez výhrad do té chvíle, dokud nám Duch svatý v Novém zákonu nesdělí skrze Krista a novozákonní pisatele, že tento slib znamená něco jiného, daleko vyššího a lepšího, něco, co bylo ve starozákonní době ještě tajemstvím a mělo být naplněno a dovršeno až Kristovým vítězstvím na kříži! Dovolme Bohu, aby nám skrze Nový zákon odhalil, jakou duchovní skutečnost zamýšlel, když ji ve fyzických stínech zobrazoval ve Starém zákonu. To platí ve všech oblastech zjevení, nejen o budoucnosti Izraele. To je základní, předpojaté stanovisko (presupozice) teologie slibu a naplnění, tj. teologie nové smlouvy.

Dnes věřím, že na Starý zákon musíme pohlížet optikou Kristovy nové smlouvy. Starý zákon nám nikdy plně neodhalí tehdejší tajemství, že:

- Áronovo kněžství je naplněno v Kristově věčném kněžství podle řádu Melchisedechova
- chrám, stánek nebo Boží příbytek je naplněn v Kristově těle – církvi
- sobotní odpočinek je naplněn ve spásném odpočinutí v Kristu
- tělesná obřizka je naplněna ve znovuzrození, v obřizce srdce
- pozemský Jeruzalém je naplněn v novém Jeruzalémě, jenž sestupuje z nebe
- Abrahamův potomek Izák je naplněn v pravém potomku – Ježíši Kristu
- kanaánská země je naplněna v nebeské vlasti
- vyvedení Izraele z Egypta do země zaslíbené je naplněno ve vyvedení Božího lidu ze světa do nebeské vlasti, atd.

ZÁPAS O DUŠI 13

Mohli bychom pokračovat desítkami dalších příkladů. To všechno bychom nevěděli, kdyby nám Bůh nedal novou smlouvu milosti v Kristu. Podobně, nám Nový zákon odhalil tajemství, že:

- Izraelský Boží tělesný národ je naplněn v pravém Božím duchovním národu, tj. v církvi – Izraeli Božím, bez ohledu na etnický původ.

Ve Starém zákonu však žádný důkaz nenalezneme. John G. Reisinger toto stanovisko vystihl takto:

- ◆ *Když totiž Bůh dával zaslíbení Abrahamovi [ve SZ], neměl, při kom větším by přísahal, a tak přísahal sám při sobě: „Jistě ti velmi pozehnám a velice tě rozmnožím.“ A tak, protože byl trpělivý, dosáhl zaslíbení. (Žd 6:13-15).*

V 11. kapitole Židům říká autor *pravý opak*. Poté, co ve verších 11 a 12 výslovně jde o Abrahama, prohlásí:

- ◆ *Ti všichni [včetně Abrahama] zemřeli ve víře, aniž by dosáhli zaslíbení ... (Žd 11:13a)*
a nikdo z nich [ani Abraham] (ačkoli skrze víru obdrželi dobré svědectví) nedosáhl zaslíbení. (Žd 11:39)

Nyní je zřejmé, že Boží slib dát Abrahamovi potomka byl splněn, když se narodil Izák, a právě tak je zřejmé, že to, co Bůh skutečně slíbil, se naplnilo, až když přišel Kristus. Jinými slovy, sliby dané Abrahamovi musí mít jak fyzický, tak duchovní obsah. Musíme ale upozornit, že zde nejde o dva nezávislé sliby, ale spíše o to, že fyzická stránka slibu je viditelným závazkem a potvrzením pravého duchovního slibu. Skutečným obsahem slibu je jeho duchovní stránka, která fyzickou převyšuje. Jednou z chyb každé teologie, která církev nevnímá jako pravý Boží Izrael, je to, že nevidí a nemá na paměti tento zřejmý biblický fakt...“

J.G.R. „Čtyři Abrahamova potomstva“
Zájemcům na požádání zašleme

Starý zákon přivádí i toho nejpocitivějšího, dnešního Mojžíšova učedníka do slepé uličky, dokud jej nepromítne přes

optiku posledního zjevení Ježíše Krista a jeho apoštolů, dokud jej nepromítne přes „brýle“ Nového zákona. Ten, kdo není ochoten opustit Starý zákon a hledat odpověď v Novém zákonu na otázku zda církev Ježíše Krista je nebo není naplněním národního Izraele, znemožňuje Bohu, aby mu odhalil v novozákonním zjevení tajemství, které zprostředkoval v tomto posledním čase skrze Ježíše Krista. Boží lid, Boží národ, Kristovo tělo, chrám, Boží dům, živé stavební kameny, církev, Izrael Boží, atd. je skutečným duchovním naplněním fyzického, národního Izraele. Církev Izrael naplnila a završila, v žádném případě jej nenahradila! Ježíš přišel naplnit Zákon, nepřišel jej nahradit! „Nahrazení“ není vůbec biblický pojem! Jestliže jej však dispenzační teologie chce používat, potom jej musí používat v obráceném smyslu, totiž, že Izrael dočasně nahrazoval (imitoval) církev, dokud nepřišla plnost (naplnění).

Ámos 9 – Starý zákon

Podívejme se nejprve zevrubně na podtext Ámosovy knihy. Ámos prorokuje proti Severnímu království (Izraeli) a vytýká mu uctívání idolů a činění bezpráví. Ámosova proroctví rotují kolem přicházejícího soudu. Bůh hodlá přivést na Izrael svůj vyvolený trestající nástroj – Asyřany. Toto proroctví se vyplnilo roku 722 před Kristem. Ke konci Ámosovy knihy, jež obsahuje mnohá vidění ohledně Božího soudu nad Izraelem, Ámos prorokuje, že Bůh má záměr obnovit národní Izrael:

- ◆ *V onen den postavím padající Davídův stánek a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm pobořeno, a zbuduji jej jako za dnů dávných. Podrobí si pozůstatek lidu edómského a všech pronárodů; i budou nazývány mým jménem, je výrok Hospodina, který toto činí. (Ámos 9:11-12)*

„V onen den“ se vztahuje k nějakému dni nebo období, které přijde až po slíbe-

14 ZÁPAS O DUŠI

ném Božím soudu nad Izraelem, jenž byl vykonán Asyřany. Toto období, prorokované Ámosem, bude čas obrody národa. Dále, „*padající Davidův stánek*“ označuje rozdělené Izraelské království, protože za vlády Davida bylo Izraelské království jednotné a bylo považováno za zlatý věk Izraele. V Ámosově době však bylo toto království již rozděleno na sever a jih (Judu). Davidův stánek se rozpadl. Izrael se nacházel v duchovním, mravním a politickém úpadku. Bůh tehdy Ámosovými ústy slíbil, že v budoucím „*onom dni*“ znovu sjednotí národ Izraele a učiní jej takovým, jakým býval ve dnech Davidových a Šalomounových. Izrael měl být v budoucnosti sjednocen proto, aby si „*podrobil pozůstatek lidu edómského a všech pronárodů (pohanů); i budou nazývány mým jménem*“. Koho představuje „*pozůstatek lidu edómského*“? Podle „Nového biblického slovníku“:

Termín Edóm značí buď jméno Ezaua, které dostal jako připomínku červeného pokrmu, za nějž směnil své prvorozenství, nebo Edómce jako společenství, anebo zemi osídlenou potomky Ezaua, dříve území Seír. Sahalo od Vádí Zered k Akabskému zálivu v délce asi 160 km a rozkládalo se po obou stranách Araby či Edómské pouště...

Bůh doslovně Izraeli slíbil, že si podrobí „*pozůstatek lidu edómského*“. To znamená, že Izrael by měl mít někdy v budoucnosti, po svém vyhnání, politickou a vojenskou nadvládu nad svými národními nepřáteli, a že si zvětší své území na hranice Davidova království.

Kdybychom dnes neměli Písmo Nového zákona, tak jsou tato výše uvedená, doslovná proroctví neoddiskutovatelná, a každý kdo věří Písmu, by je musel přijmout bez námitek. Tak jsem tomu věřil a tak tomu dodnes věřím moji dispenzační bratři.

Na toto vhodné místo bych rád vsunul zmínku o tom, jak moji dispenzační bratři podmiňují Nový zákon Starým

zákonem. Již jsme si řekli, že budoucí věci (eschatologie) národního Izraele jsou v dispenzacionalismu již narýsované podle předpojatých teologických stanovisek (presupozicí), jež jsou odvozeny pouze ze Starého zákona. Ámos 9 je jedním z mnoha příkladů. Protože národní Izrael má mít (podle Ámose 9) politickou a duchovní budoucnost, moji dispenzační bratři musí používat optiku Starého zákona, skrze kterou vidí a vykládají Nový zákon. Tato starozákonní optika jim v Novém zákonu „odhaluje“ místa, která „vyhovují“ jejich starozákonním předpojatím (presupozicím), a do kterých jejich presupozice „zapadají“. Tak bylo v Novém zákonu nalezeno časové období, do kterého lze, mimo mnoho jiných starozákonních proroctví, umístit i výše diskutované proroctví z Ámose 9:11-12. Sousedí „*tisíc let*“ se v Bibli vyskytuje 10 krát, z toho 6 krát v knize Zjevení 20:3-7. Z těchto šesti výskytů sousloví „*tisíc let*“ z knihy Zjevení dispenzacionalismus vytvořil teologický termín „*Tisícileté království Ježíše Krista*“, který se v Bibli nevyskytuje ani jednou! Boží království, nebeské království, jeho království atd. je v Bibli vždy věčné, nikdy tisícileté:

◆ *Tak se vám široce otevře přístup do věčného království našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. (2Pt 1:11)*

Těchto šest výskytů sousloví „*tisíc let*“ v rozpětí 5 spojitých veršů (Zj 20:3-7) vymezuje 7. dispenzaci (poslední Bohem udělený věk), které se teologicky říká „*Dispenzace království: Věk milénia*“. Do tohoto věku většina starozákonních proroctví ohledně budoucího, duchovního a politického poslání Izraele zapadá.

Ty čtenáře, kteří nyní namítají, že dva verše z těch šesti (Zj 20:4b; 20:6) jaksí zmiňují „*Tisícileté království Ježíše Krista*“, odkazují na články: „*Tisícileté království*“ ZOD 78/3; „*Proč je satan nyní svázán?*“ ZOD 80/34; „*Znamení na ruce*“ ZOD 80/35; „*Vztah mezi starou a novou smlouvou*“ ZOD 82/10; „*A tak bude spa-*

ZÁPAS O DUŠI 15

sen celý Izrael“ ZOD 83/15; „Ještě ke vztahu mezi starou a novou smlouvou“ ZOD 84/23; a „Zjevení Ježíše Krista Janovi“ ZOD 86/12; nebo je najdete na Internetové stránce

<http://www.hcjb.cz>

Ámos 9 – Výklad Nového zákona

Teologie *slibu a naplnění*, což je teologie *nové smlouvy*, promítá Starý zákon přes optiku Nového zákona. Ježíš a pisatelé Nového zákona jsou našimi interprety Starého zákona, protože

- ◆ *v tomto posledním čase k nám [Bůh] promluvil ve svém Synu, ... (Židům 1:2a)*

V Novém zákonu, v knize Skutků, nám Lukáš, jemuž Duch svatý vdechl vše, co napsal (2Pt 1:21), interpretuje Ámose 9:11-12 ústy Jakuba. Proto musíme vyšetřit, jak Lukáš a Jakub chápají a vykládají starozákonní Ámosovu 9. kapitolu ve světle smrti, vzkříšení a nanebevstoupení Pána Ježíše Krista.

Nejprve se podívejme na zevrubný podtext 15. kapitoly knihy Skutků. Zde se dohadují bratři z farizeů a starší jeruzalémské církve, zda mohou být pohané přijati a zahrnuti do Božího lidu, jinými slovy, zda mohou být pohané také spaseni. Jestliže ano, pak vyvstává otázka, zda musí nebo nemusí podstoupit obřizku, musí nebo nemusí zachovávat Mojžíšův zákon? Proto se apoštolové a starší sešli, aby celou záležitost zvažili. Slovo měl Petr, Barnabáš, Pavel a potom promluvil Jakub, aby podpořil Petrovo (Šimonovo) chápání Boží milosti, totiž, že v Boží milosti není rozdíl mezi židem a pohanem:

- ◆ *Když domluvili, ujal se slova Jakub a řekl: Bratří, slyšte mne! Šimon [Petr] vypravoval, jak Bůh poprvé projevil pohanům svou milost a povolal si z nich svůj lid. S tím se shodují slova proroků, neboť je psáno: **Navrátím se zase a znovu postavím Davidův zbořený dům, z jeho trosek jej opět vystavím a zbuduji, jako***

byl dřív, aby také ostatní lidé hledali Pána, všechny národy, které jsem přijal za své. To praví Pán, který to oznámil už před věky.

Proto já soudím, abychom nedělali potíže pohanům, kteří se obracejí k Bohu, (Skutky 15:13-19)

Bude užitečné, když porovnáme v přehledné tabulce, jak novozákonní Jakub ve Skutcích chápal starozákonního Ámose. Zadávejte se do ní!

Ámos 9:11-12	Skutky 15:14-19
	Šimon [Petr] vypravoval, jak Bůh poprvé projevil pohanům svou milost a povolal si z nich svůj lid. S tím se shodují slova proroků, neboť je psáno:
V onen den postavím padající Davidův stánek a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm pobořeno, a zbuduji jej jako za dnů dávných.	Navrátím se zase a znovu postavím Davidův zbořený dům, z jeho trosek jej opět vystavím a zbuduji, jako byl dřív,
Podrobí si pozůstatek lidu edómského a všech pronárodů; i budou nazývány mým jménem,	aby také ostatní lidé hledali Pána, všechny národy, které jsem přijal za své.
je výrok Hospodina, který toto činí.	To praví Pán, který to oznámil už před věky.
	Proto já soudím, abychom nedělali potíže pohanům, kteří se obracejí k Bohu,

Jakub jasně tlumočí Ámose v tom smyslu, že Bůh do svého nového lidu, do Kristova těla, do církve, přijímá nejen židy, ale i pohany. Tvoří z těch dvou jednoho nového člověka v Kristu (Ef 2:15). Ámos bezpochyby prorokuje vznik církve o letnicích v 1. století n.l., ke které Bůh průběžně bude přidávat svůj lid z židů a pohanů až do druhého příchodu Pána Ježíše Krista. Lukáš nám to ústy Jakuba ve Skutcích potvrzuje. Jakub věřil, že sjednocování Izraele započalo na letnice. Bylo mu však zřejmé, že zde nejde o doslovné politicko-národní sjednocování Severního království s Jižním

16 ZÁPAS O DUŠI

Judovým, ale že jde o duchovní sjednocování židů a nežidů, kteří společně vstupují do věčného Království Ježíše Krista, jež není z tohoto světa. To potvrzuje i to, že Izrael byl v Jakubově době pod tvrdou pěstí Říma a o nějakém politicko-národním sjednocování etnického Izraele nemohla být ani řeč. Přesto Jakub tvrdil, že přijímání pohanů do církve odpovídá vybudování zruinovaného Davidova stánku, jehož trhliny Bůh zazdívá, pobožené opravuje, a uvádí jej do zlatého věku, do dnů dávných, do dnů krále Davida. Zlatější věk než věčné Království Ježíše Krista nemůže být! Z toho také jasně vyplývá, že král David byl předobrazem Pána Ježíše Krista – Krále králů:

◆ *budou sloužit Hospodinu, svému Bohu, a Davidovi [Ježíšij], svému králi, kterého jim vzbudím. (Jr 30:9)*

Za pozornost jistě stojí, že Jakub jako by pomínil Ámosovu zmínku, že si Davidův stánek podrobí nepřátelský Edóm a všechny pronárody. Jakub podrobení nepřátelů nevyпустиł, on tuto zmínku interpretoval! Tento Boží slib, tento Ámosův předobraz Bůh naplnil tak, jak Duch svatý vložil do Jakubových úst – aby všichni Boží nepřátelé, ze všech národů světa, které Bůh přijal za své, tj. které vyvolil, hledali Pána, aby hledali církev, Kristův stánek (ne doslovně Davidův), tj. jeho věčné Království. Ámos zřejmě prorokoval věk církve od letnic až po 2. Kristův příchod.

Jeremjáš 31 – Starý zákon

Prorocství ohledně nové smlouvy milosti Ježíše Krista je poprvé zmíněno v Jeremjášově 31. kapitole. Opět platí: kdybychom spoléhali pouze na starozákonního Jeremjáše 31:31-34, tak bychom museli přiznat, že dispenzační bratři mají pravdu, když učí a věří, že Bůh zamýšlí v budoucnosti požehnat zvláštním způsobem národnímu Izraeli a Judovi. Podtext knihy a ostatních starozákonních proroků to vyžaduje:

◆ *Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu. Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili, ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův. Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův: **Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: „Poznávajíte Hospodina!“ Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův. Odpustím jim jejich nepravost a jejich hřích už nebudu připomínat. (Jr 31:31-34)***

Jeremjáš 31 – Výklad Nového zákona

Jeremjáše 31:31-34 ale nemůžeme vykládat „doslovně“, nesmíme se na něj dívat izolovaně přes brýle Starého zákona, protože autor novozákonní knihy Židům, tak jak mu vdechl Duch svatý, nám dal poznat v 8. a 10. kapitole, že tyto verše nebudou naplněny v etnickém Izraeli, ale v dnešní církvi z židů a pohanů, což pozornému čtenáři, s novozákonními brýlemi na nose, nemůže uniknout.

Smlouva, kterou Bůh uzavře s domem izraelským i s domem judským, ta, o které píše Jeremjáš (Jr 31:31-34), není nic menšího než záchrana celého Božího lidu ze všech národů a jazyků Pánem Ježíšem Kristem na kříži. Tak tomu rozumíme z 10. kapitoly Listu Židům, která byla především určená těm etnickým Židům, kteří se stali křesťany, věřícími v Pána Ježíše Krista, a kteří kvůli tvrdému pronásledování vlastními pokrevními „bratry“ upadali do pokušení vrátit se zpět k judaismu, ke staré smlouvě, se všemi jejími oběťmi a obřady. Pisatel

ZÁPAS O DUŠI 17

Listu Židům je povzbuzuje a dokazuje, že Kristus je prvořadý a dostačující ve všem, a že jeho osobní oběť zajistila plně spásu, že jeho oběť naplnila jednou provždy všechny oběti zvířat, které se již nebudou nikdy opakovat:

- ◆ *Každý kněz stojí a koná denně bohoslužbu, znovu a znovu přináší tytéž oběti, ale ty nikdy nemohou navždy zahladit hříchy. Kristus však přinesl za hříchy jedinou oběť, navěky usedl po pravici Boží a hledí vstříc tomu, až mu budou nepřátelé dáni za podnož jeho trůnu. Tak jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje.* (Židům 10:11-14)

Jediná a neopakovatelná oběť Pána Ježíše Krista je naprosto dostačující a očišťující, aby byl věřící hříšník přijat Bohem za syna. Obřadné oběti staré smlouvy toho nikdy nedosáhly, proto byly neustále opakovány, aby lidem připomínaly jejich hřích. Kristova oběť však hřích odčinila jednou provždy. Těžiště celého biblického křesťanství spočívá právě v té skutečnosti, že oběť Pána Ježíše Krista, kdy zástupně nesl naše potrestání za hříchy, plně upokojila Boží hněv vůči každé nepravosti jeho vyvolených.

V následujících verších pisatel Listu Židům cituje z Jeremjáše 31, a tak navazuje na skutečnost naprosté dostatečnosti, prvořadosti a jedinečnosti oběti našeho Pána Ježíše Krista. Pisatel tak interpretuje, co chtěl ve skutečnosti Duch svatý vyslovit Jeremjášovými ústy. Neměl na mysli jakési budoucí poslání národního Izraele a Judy, ale chtěl zdůraznit, že jedna jediná oběť Pána Ježíše způsobila, aby všichni Boží lid byl Bohem přijat:

- ◆ *Dosvědčuje nám to i Duch svatý, když říká: 'Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán; dám své zákony do jejich srdce a vepíšu jim je do mysli; na jejich hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu.' Tam, kde jsou hříchy*

odpuštěny, není už třeba přinášet za ně oběti. (Židům 10:15-18)

Jeremjášovo proroctví ve starozákonním podtextu zřejmě slibuje ve vzdálené budoucnosti národnímu Izraeli požehnání. Pisatel novozákonní knihy Židům je však vložil tak, že Jeremjáš ve skutečnosti prorokoval o kříži Pána Ježíše Krista, o nové smlouvě, kterou Bůh uzavře s celým svým lidem z židů a pohanů, tj. s Božím Izraelem. Boží duchovní naplnění, Boží skutečnost, jež se stala skutečností Kristovým křížem, vždy překonává slib, jenž je zachycen v pouhých fyzických starozákonních předobrazech, které dispenzacionalismus často zaměňuje za skutečnost. Jeremjášovo proroctví není o vzdálené budoucnosti Izraele, ale o přítomnosti nové smlouvy, o spásné oběti Pána Ježíše a o jeho současném králování se svojí církví, kdy jeho svatí kněží hlásají národům jeho slávu, a rozšiřují jeho spásné dílo na kříži.

Bude znovu užitečné, když porovnáme v přehledné tabulce, jak novozákonní pisatel knihy Židům chápal starozákonního Jeremjáše. Prosím, prostudujte pečlivě celou tabulku. Z ní celá novozákonní skutečnost očividně vyvstává. Snad si také uvědomíte, že Ezechielova 37. kapitola, ve které Bůh vkládá do obživených (vzkříšených) těl svého Ducha, věrně potvrzuje předpokládání (presupozici) novosmluvní teologie fyzického slibu a duchovního naplnění.

Tabulka na další straně

Když budete číst Starý zákon, noste na nose novozákonní brýle, a objevíte překvapivé souvislosti. Sestavujte si vedle sebe starozákonní sliby a novozákonní naplnění. Je to pracné, ale není to těžké. Většina Bibli má v podobě malých písmen nebo číslic označené odkazy na verše, které pojednávají o stejné záležitosti. Tyto odkazy velmi často překračují hranice obou smluv. Vložte si tak do srdce jak starou, tak novou smlouvu. Naučí vás to soustředit se na Ježíše Krista a jeho tělo, místo na etnický Izrael.

18 ZÁPAS O DUŠI

Jeremjáš 31:31-34	Židům 10:11-18
Hle, přicházejí dny, je výrok Hospodinův, kdy uzavřu s domem izraelským i s domem judským novou smlouvu.	
Ne takovou smlouvu, jakou jsem uzavřel s jejich otci v den, kdy jsem je uchopil za ruku, abych je vyvedl z egyptské země. Oni mou smlouvu porušili,	Každý kněz stojí a koná denně bohoslužbu, znovu a znovu přináší tytéž oběti, ale ty nikdy nemohou navždy zahladit hříchy.
ale já jsem zůstal jejich manželem, je výrok Hospodinův.	Kristus však přinesl za hříchy jedinou obět', navěky usedl po pravici Boží a hledí vstříc tomu, 'až mu budou nepřátelé dáni za podnož jeho trůnu'. Tak jedinou obětí navždy přivedl k dokonalosti ty, které posvěcuje. Dosvědčuje nám to i Duch svatý, když říká:
Toto je smlouva, kterou uzavřu s domem izraelským po oněch dnech, je výrok Hospodinův.	'Toto je smlouva, kterou s nimi uzavřu po oněch dnech, praví Pán;
Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim jej do srdce. Budu jim Bohem a oni budou mým lidem. Už nebude učit každý svého bližního a každý svého bratra: 'Poznávejte Hospodina!' Všichni mě budou znát, od nejmenšího do největšího z nich, je výrok Hospodinův.	dám své zákony do jejich srdce a vepíšu jim je do mysli;
Odpustím jim jejich nepravost a jejich hřích už nebudu připomínat.	na jejich hříchy a nepravosti už nikdy nevzpomenu. Tam, kde jsou hříchy odpuštěny, není už třeba přinášet za ně oběti.

Předurčí vás to k tomu, abyste etnickým židům hlásali jejich zaslíbené Abrahamovo synovství v Mesiáši Ježíši Kristu a nedávali jim pochybnou naději v novém chrámu a obnovených zvířecích obětech. Nebudete již ve vleku populárních, mimobiblických směrů a výkladů, kterým jsem kdysi také podléhal.

Příklad poskytnete následující krátká tabulka, která potvrzuje vše, co si dnes dokazujeme. Vydá za tisíc vysvětlujících vět běžného textu:

Starozákonní slib izraelskému národu	Novozákonní naplnění na církvi z židů a pohanů
<i>(1. Mojžíšova 19:5-6)</i>	<i>(1. Petrův 2:5,9)</i>
Nyní tedy, budete-li mě skutečně poslouchat ... a dodržovat mou smlouvu, budete mi zvláštním vlastnictvím jako žádný jiný lid, ... královstvím kněží, pro národem svatým ...	I vy buďte živými kameny, z nichž se staví duchovní dům, abyste byli svatým kněžstvem ... Vy však jste „rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid náležející Bohu“...

Závěr

Nemohu opominout závažnou věc. Většina židů odmítla **věčné království Ježíše Krista**, které není z tohoto světa, které Bůh zpřístupnil všem národům, a v kterém není rozdíl mezi Židem a Řekem, protože očekávali krále, který by obnovil jejich **pozemskou** politicko-národní svrchovanost a náboženskou prvořadost. To je zavedlo do tmy nevěry. Dnes, jak se zdá, jejich osudové očekávání z 1. století převzal dispenzační teologický systém, který očekává 7. dispenzaci – „**tisícileté království Ježíše Krista**“, ve kterém má Kristus obnovit právě tu osudovou **pozemskou** politicko-národní svrchovanost a duchovní prvořadost národního Izraele...

Novozákonní **naplnění** starozákonního **slibu**, v duchu nové smlouvy milosti Pána Ježíše Krista, je naprosto Kristo-centrické, a nekonečně převyšuje starozákonní doslovnost slibů, o kterou usiluje každý dispenzacionalista a ten, kdo věří v jakékoliv budoucí duchovní poslání a národně-politickou prvořadost židovského národa. Nikdo přece nelíbá plátěný, bezduchý **obraz** milované osoby, když **skutečná**, milovaná osoba, duše živá, stojí v těle před ním!

– pst –

*Inspirace Steve Lehrera,
Geoff Volker a John G. Reisinger*

ÚMYSLY versus SKUTKY

Otázka: Je pravda, že Bůh u člověka hodnotí spíš jeho úmysl než jeho skutky? A že tedy nebude soudit zlé skutky, které byly vykonány s dobrými úmysly?

Měli bychom si nejprve přečíst, co na toto téma píše Bible:

- ◆ *A uviděl jsem veliký bílý trůn a toho, kdo na něm seděl; před jeho tváří zmizela země i nebe a jejich místo již více nebylo. A uviděl jsem mrtvé, velké i malé, jak stojí před trůnem, a byly otevřeny knihy. Byla otevřena i jiná kniha, to jest kniha života. A mrtví byli souzeni podle svých skutků, zapsaných v těch knihách. A moře vydalo mrtvé, kteří v něm byli, i Smrt a Hádes vydali mrtvé, kteří v nich byli, a každý byl souzen podle svých skutků. (Zj 20,11-13).*

Text popisuje poslední soud, při kterém se před soudícího Krista dostaví všichni mrtví. Knihy, na jejichž základě budou mrtví souzeni, budou vypovídat o skutcích, ne o úmyslech. Také rozsudek bude vynesena na základě spáchaných činů. Pouze zápis v knize života by mohl člověka na soudu zachránit. Nic jiného, tedy ani dobré úmysly, souzenému člověku nepomůže.

Odkud se vzala představa, že Bůh soudí člověka podle jeho úmyslů? Myslím, že vznikla díky špatně pochopenému a nepřesně interpretovanému textu z 1K 4. V Korintě byl hlavním problémem zápas mezi tělesným a duchovním pojetím křesťanství. Tělesné křesťanství je takové, které Bohu nabízí nějakou hodnotu, jejíž původ je v hříšném člověku. Může se jednat o moudrost, vzdělání, původ, schopnosti, dary, celibát či cokoli jiného. Tyto skutečnosti jsou nabízeny jako hodnota, kterou musí Bůh přijmout a ocenit. Člověk si může např. zakládat na tom, že se hodně modlí, čte si Bibli, slouží v církvi a vydává hodně peněz na dobročinné účely. Takový člověk žije

v představě, že si Bůh takového chování váží a že jeho jednání náležitě ocení. Duch Boží v Písmech však toto vše odmítá uznat jako zásluhu. Je-li důvodem vzniku těchto hodnot snaha být před Bohem lepší, nějak se Bohu zalíbit, nazývá takové jednání Bible tělesností. Tu ale Bůh odmítá. Bohu se totiž můžeme zalíbit jedinou hodnotou: Kristem. Jím jsme posvěceni, ospravedlněni, vykoupeni, On je naší krásou před Bohem. Jen jím se můžeme chlubit, ničím jiným. V Korintě se chlubili mimo jiné svými kazateli. Jeden byl obdivovatelem Pavla, jiný Apolla. Odtud vznikala žárlivost, rozbroje a rozdělení. Pavel se snaží Korintánům dokázat, že jejich obdiv k vynikajícím osobnostem je zcela nepatřičný. Jednak na Božím díle se podílí svým dílem každý. Apollo bez Pavla by nedokázal nic. Proto není možné říci, že jeden je lepší než druhý. Hlavně je zde ale Bůh, který službu obou posvěcuje, naplňuje ji obsahem a dává jí život.

Apoštol Pavel ve třetí kapitole epištoly mluví obrazně o díle jednotlivých služebníků. Člověčinu, touhu po odměně, po slávě a obdivu, či uznání, přirovnává ke dřevu, senu a slámě. Touha oslavit Boha, poslušnost a upřímnost ve vztahu k Bohu, to je zlato, stříbro a drahé kamení. Jednoho dne se stavba naší celoživotní služby ocitne před Bohem, který je ohněm spalujícím. Jak to dopadne? Dřevo, seno a sláma shoří a nezbyde z nich nic. Nebude nic, zač by takový člověk mohl být odměněn. Zato zlato, stříbro i drahé kamení v ohni Boží přítomnosti obstojí, nic se jim nestane. Takový služebník bude odměněn. Nezáleží tedy na tom, co si kdo o sobě myslí, jak se namáhá, jaké má schopnosti, vzdělání a kolik „zásluh“ má. Bůh odměňuje podle svých měřítek, která nejsou vždy stejná jako měřítka lidí. A zde se konečně dostáváme k našemu tématu: Bůh oceňuje u svých služebníků úmysly srdcí, nejen jejich výsledky. Pavel píše:

20 ZÁPAS O DUŠI

- ◆ *Ať nikdo neklame sám sebe. Jestliže si někdo mezi vámi myslí, že je v tomto věku moudrý, ať se stane bláznem, aby se stal moudrým. Neboť moudrost tohoto světa je před Bohem bláznovstvím. Vždyť je napsáno: „On chytá moudré v jejich chytráctví.“ A opět: „Pán zná myšlenky moudrých a ví, že jsou marné.“ A tak ať se nikdo nechlubí lidmi. Vždyť všechno je vaše: ať Pavel nebo Apolos nebo Kéfas, ať svět nebo život nebo smrt, ať věci přítomné nebo budoucí – všechno je vaše, vy pak jste Kristovi a Kristus Boží. Ať o nás každý smýšlí tak jako o služebnících Kristových a správcích Božích tajemství. A od správců se nakonec vyžaduje, aby byl každý shledán věrným. Pro mne je pramálo důležité, zda mě posuzujete vy nebo lidský soud. Ale ani já sám sebe neposuzuji. Ničeho svědčícího proti mně si sice nejsem vědom, ale tím nejsem ospravedlněn; ten, kdo mne posuzuje, je Pán. Proto nic nesudte předčasně, dokud nepřijde Pán, který osvítl i věci skryté ve tmě a zjeví úmysly srdcí. A tehdy se každému dostane pochvaly od Boha. Toto jsem, bratři, vztáhl na sebe a na Apolla kvůli vám, abyste se na nás naučili smýšlet, ne nad to, co je napsáno; abyste se nenadýmali jeden nad druhého kvůli jednomu učiteli. (1K 3,18 – 4,6).*

Bůh zkoumá srdce lidí (1Te 2,4). Uvedený text však stejně jako jakýkoli jiný neopravňuje k domněnce, že Bůh bude soudit ne podle vykonaných skutků, ale podle toho, co kdo má v srdci. Obsáhlý úsek z 1K, který jsem uvedl, mluví o odměně pro Boží služebníky. Pavel je zde velmi skromný, když mluví o své službě. Říká zde vlastně, že nikdo nemůže posuzovat službu druhého člověka, protože nevidí jakoby dovnitř. Dokonce ani sám u sebe si člověk není jist čistotou pohnutek a motivů toho, co dělá.

Proto je dobré počkat s hodnocením na Pána. Ten odmění skutečně pouze toho, kdo si odměnit zaslouží, protože – jak už bylo řečeno – Bůh zná i věci skryté a úmysly srdcí. Soud bude tedy podle toho, co kdo vykonal, avšak při odměňování bude hrát roli i to, s jakými úmysly byl ten který skutek vykonán. Proto Pavel odmítá jakékoli stranictví, jakékoli posuzování Božích služebníků podle výkonů či vnějších znaků. To vše je tělesné. Člověk má věrně vykonávat úkoly, které od Pána má, ale nemá se starat o slávu, odměny či vliv.

K tomu, co bylo řečeno, ještě uvedu jeden biblický příklad. Na jednom místě říká apoštol Pavel, že i když někteří jeho nepřátelé zvěstují evangelium s falešnými úmysly, aby jej zarmoutili, on se z toho přece raduje. Doslova zde říká:

- ◆ *Jen když se jakýmkoli způsobem, ať s postranním úmyslem, ať pravdivě zvěstuje Kristus; a v tom se raduji. (Fp 1,18)*

Apoštol se sice radoval, je ale otázkou, zda dotyční „evangelisté“, kterým šlo jen o to, aby Pavla ranili, budou od Pána odměněni. Zde platí ono: „Zjeví věci skryté a úmysly srdcí!“

Učení o tom, že jsou důležité dobré úmysly, aniž záleží na výsledku, může být velmi zhoubné a nebezpečné. Kdysi jsem pracoval v ústavu pro tělesně postižené děti. Měl jsem zde mnoho dobrých úmyslů, jak dětem pomoci. Mnohé jsem k sobě citově připoutal v upřímné touze nahradit jim to, čeho se jim nedostalo od rodičů. Záhy jsem ale zjistil, že to nezvládám, že prostě nemám dost sil na to uspokojit všechny citové potřeby těchto dětí. Proto jsem je musel od sebe odpoutat. Tím jsem jim ublížil víc, než kdybych si od nich hned od počátku vybuodoval větší odstup. Sám sebe jsem za to musel odsoudit a Bohu jsem to vyznal jako hřích. Mé dobré úmysly mě naprosto neospravedlnily. Mnozí diktátoři, zločinci a fanatici mají dobré úmysly.

Dokončení na str. 29

MARIHUANA

je dnes jednou z nejvíce užívaných drog ve společnosti. Názory na to, nakolik je marihuana nebezpečná, se velice liší. Mnoho lidí se domnívá, že kouření marihuany není o nic více nebezpečné než konzumace piva. Jiní to považují za odrazový můstek pro takové drogy, jakými jsou heroin nebo kokain. Co je pravdou? Jaké jsou skutečné účinky marihuany? Než se rozhodnete vyzkoušet marihuanu – nebo jakoukoli jinou drogu – sežeňte si fakta. Pak se můžete sami rozhodnout.

Občané České republiky odhadem spotřebovali v roce 2003 drogy za 7,9 miliardy korun. Na jednoho obyvatele ČR tak připadá spotřeba téměř 800 korun za rok. Vyplývá to ze zprávy o nelegální ekonomice, kterou na svých internetových stránkách zveřejnil Český statistický úřad (ČSÚ). Jak uvádějí statistiky, alespoň jednou si drogu předloni vzalo přes milion Čechů. Nejužívanější drogou byly podle ČSÚ marihuana a hašiš. Předloni si tyto konopné drogy vzalo alespoň jednou 890 tisíc českých občanů.

V Evropě (i ostatních regionech) je nejrozšířenější nelegální drogou konopí. V Evropě ho za poslední rok podle odhadu užívalo 28,8 milionů lidí, tedy 5,3 procenta z celkové populace kontinentu. Spotřeba konopí rostla v letech 2003 a 2004 i ve východní Evropě, kde ho užívá 3,6 procenta dospělého obyvatelstva, tedy přibližně 8,5 milionů lidí.

Nárůst užívání konopí byl zaznamenán v posledním desetiletí téměř ve všech evropských zemích. Veřejná debata o jeho užívání se však více zabývá jeho údajnými pozitivy než souvisejícími riziky. Zdá se, že rostoucí trend zneužívání konopí souvisí se snahou prosazovat názor, že jeho používání není škodlivé. Pozitivní signál, že tomu tak není, přišel z Nizozemí. Vláda ve svém dokumentu z loňského roku připouští, že

„kanabis není neškodná látka“, což se týká nejen uživatelů, ale i celé společnosti. Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB) nedávno vyzval nizozemskou vládu k přijetí dalších opatření ke snížení počtu „coffee shopů“ v zemi. (Zdroj: Zpráva Mezinárodního výboru pro kontrolu drog (INCB)).

Co je joint? Pod tímto výrazem se rozumí určitý druh vlastnoručně připravené cigarety, která obsahuje některou z forem drogy připravované z rostliny Cannabis buď v čisté podobě, nebo ve směsi s tabákem.

Co je Cannabis? Cannabis je odborný název pro konopí (Cannabis sativa, konopí seté) – rostlinu, která je rozšířena po celém světě. Konopí neboli Cannabis vylučuje pryskyřici, která obsahuje účinné omamné látky. Pojmeme Cannabis se proto v užším smyslu označuje psychotropní droga ovlivňující vnímání, připravovaná z rostliny Cannabis.

Co je THC? V pryskyřici vylučované z rostlin Cannabis (především ze samičích květů) je obsažena vlastní psychoaktivní účinná látka, totiž THC (delta-9-tetrahydrocannabinol), tj. éterický olej. Konopí s nízkým obsahem THC (užitkové konopí) se používá k průmyslové výrobě, zatímco rostliny s vysokým obsahem účinné látky slouží jako tzv. drogové konopí k přípravě hašiše a marihuany, dvou hlavních forem Cannabisu na trhu s drogami.

Co je marihuana? Marihuana („marjánka“) jsou sušené a hrubě rozdrcené listy a kousky lodyh rostliny Cannabis, které se míchají s okvětními lístky, obsahujícími velké množství účinné látky. Marihuana se běžně označuje i jako „tráva“, „pot“ nebo „čaj“.

Co je hašiš? Hašiš („konopná pryskyřice“) je pryskyřice produkovaná rostlinami Cannabis, jež se získává ze samičích květů. Hašiš není v podstatě nic jiného než koncentrovaná pryskyřice. Ta se suší a obvykle se dodává v podobě lisovaných placiček a kostek. Běžně se

22 ZÁPAS O DUŠI

označuje jako „haš“ nebo „shit“. Haš je v průměru šestkrát účinnější než marihuana. Haš a marihuana se konzumují v cigaretách v čisté podobě nebo smíchané s tabákem jako „joint“, kouří se v dýmkách nebo se marihuana přidává do těsta na sušenky, koláčky apod.

Svět se brání

Před více než 100 lety bylo opium a morfium na mnoha místech světa volně prodejné; německý chemický velkovýrobce Bayer uvedl heroin na trh jako lék a jako alternativu morfia; hlavní účinnou látkou Coca-Coly nebyl kofein, ale to, co i dnes název skrytě slibuje: kokain. Sociální důsledky konzumování těchto látek však nebylo již tehdy možné přehlížet. V roce 1912 uzavřelo proto 13 států první antidrogový pakt, tzv. „Mezinárodní opiovou dohodu“. Delegáti všech zemí, ve kterých se konzumoval Cannabis, v čele s Egyptem a Tureckem, požadovali v roce 1925 na další „Opiové konferenci“ jeho zákaz jako nebezpečné drogy. Návrh byl jednohlasně schválen.

O 36 let později, v roce 1961, přijali delegáti ze 74 zemí Spojených národů znovu jednohlasné rozhodnutí: „Užívání Cannabisu je v každém ohledu nebezpečné, ať už se jedná o fyzickou, duševní nebo sociální stránku.“ Cannabis bylo tedy zakázáno „Jednotnou dohodou o omamných jedech“ (Single Convention on Narcotic Drugs) ve všech členských zemích Spojených národů.

Dnes, v roce 2002, již prakticky neexistuje stát, který by dohodu bez výhrad nepodepsal. Některé země před drogou kapitulovaly nebo tolerují držení malého množství. Ale mezinárodní názor je přesto jednotný. Stejně jednoznačné jsou i jeho důvody.

Cannabis: vědecký pohled

Zastánci Cannabisu argumentují na veřejnosti výroky, podle nichž rizika ohrožující tělesný a duševní stav u této drogy „(ještě) nejsou vědecky prokázána“ a Cannabis je proto vlastně „bezpečný“. „Ani jediná z těchto zpráv nepodává

důkaz o tom, že Cannabis není nebezpečný.“ Názor mezinárodní vědecké obce na téma Cannabis lze v daném okamžiku shrnout takto:

1. Zjištěné souvislosti mezi konzumací Cannabisu a případnými devastujícími dopady jsou bez výjimky ohromující.

2. Při dlouhotrvající konzumaci není pochyb o tom, že hrozí vzrůstající poškození jak tělesného, tak i duševního stavu lidského organismu. V řadě případů jde o poškození nevratné.

I rovnice „dosud nedokázáno = není nebezpečné“ je fatálním omylem, jak je jasně vidět z výzkumu v oblasti tabáku. Bylo zapotřebí 50 let a tisíce vědeckých prací, aby se prosadil poznatek, že tabák je nebezpečný a že existuje přímá souvislost mezi kouřením tabáku a rakovinou, srdečními onemocněními a jinými nemocemi. Teprve po desetiletích průzkumu se prokázala jako opodstatněná souvislost, která ovšem existovala po celou tuto dobu. Během fáze průzkumu a současných snah o zlehčování rizik a glorifikaci tabáku zemřelo v průmyslových zemích celého světa 60 milionů lidí na dlouhodobé důsledky kouření. Kdo s tímto vědomím označuje Cannabis jako „bezpečný“, ten naprosto podceňuje situaci.

Je pochopitelné, že se konzumenti a zastánci drog odvolávají na několik málo protichůdných vyjádření. Problematice však neprospěje, jestliže si nebudeme všimnout 99% celosvětově uznávaných expertů, kteří v Cannabisu vidí mimořádně nebezpečný potenciál.

Fyzické důsledky a rizika

Poněkud neestetickou vlastností Cannabisu, která má však velmi závažné důsledky, je skutečnost, že hlavní účinnou látkou THC a více než 80 dalších tzv. cannabinoidů nelze rozpustit ve vodě, ale pouze v tukách. Tyto látky, které se vyskytují pouze v rostlinách Cannabis, se nerozpouštějí ani ve vodě, v krvi nebo v moči. Co to znamená? Znamená to, že se ukládají v těle a sice převážně v orgá-

ZÁPAS O DUŠI 23

nech obsahujících tuky, jako je mozek a pohlavní žlázy (varlata, vaječníky), dále pak ve slezině, plicích a játrech. Cannabinoidy zůstávají v každé tělesné buňce, která obsahuje tuk. Jejich odbourávání je tak pomalé, že i příležitostný konzument má drogu neustále v těle. Jeden vykouřený joint lze v těle prokázat ještě po několika týdnech, u stálých konzumentů ještě po několik měsíců od okamžiku, kdy přestali s hašíšem nebo marihuanou.

Užívá-li někdo drogu pouhý týden, začne tělo tyto jedy hromadit v orgánech a tukových tkáních, kde se pak tvoří zásoba. O dlouhodobých účincích tohoto stavu zatím můžeme jen uvažovat. „Ze všech drog, které jsme zkoumali, neměla žádná tak silné a dlouhotrvající účinky na tyto hormony (testosteron a jiné pohlavní hormony) jako THC.“ Dr. Carol Smith vědecká pracovnice zabývající se výzkumem marihuany.

Při kouření Cannabisu dochází přibližně k 15krát silnějšímu podráždění horních cest dýchacích než při kouření tabáku. Riziko onemocnění rakovinou plic je 5 až 10krát vyšší než u kuřáků cigaret. Stálí uživatelé často trpí chronickou bronchitidou, tedy zánětem cest dýchacích. Směs hašíše nebo marihuany s tabákem riziko poškození plic nezdvoujnásobuje – ale je čtyřikrát větší. Při konzumaci takové směsi dochází k poškození dýchacích cest o celé roky a desetiletí dříve než při „pouhém“ kouření tabáku.

Cannabis ovlivňuje výrazným způsobem zrání spermií. Při dlouhotrvající konzumaci jsou pravidlem deformace a změny buněčné struktury, tedy „zmrzačené“ spermie. Již při požití malého množství THC ustává na 24 hodin tvorba mužského pohlavního hormonu testosteronu.

Cannabis je pravidelně spojován i s předčasnými porody, potraty a poruchami menstruačního cyklu. Za pravděpodobný je považován fakt, že konzumu-

mace Cannabisu v těhotenství působí trvalé poškození nervového systému nenarozeného dítěte a může vést k narození dětí s podprůměrnou velikostí a hmotností.

Cannabis má masivní vliv na mozek a je spouštěcím prvkem četných, dosud neprozkoumaných chemických pochodů. Při rozsáhlých klinických testech s marihuanou na opicích druhu Rhesus bylo zjištěno poškození buněk ve všech oblastech mozku, částečně přímo dramatického rozsahu. Některá z těchto poškození způsobí, že tok informací se v mozku výrazně zpomaluje. Víme, že pokusy na zvířatech nelze automaticky aplikovat na člověka. Víme ale také, že neexistuje problém týkající se lidského zdraví, který by se nejprve nezkoumal v laboratořích a pak na zvířatech. Takto získané poznatky jsou pevnou součástí dnešní lékařské vědy.

„Mohu to shrnout takto: během 20 let, kdy jsem zkoumal lidské buňky, jsem nezažil nikdy žádnou jinou drogu včetně heroínu, která by vyvolávala podobně strašné poškození DNA jako marihuana.“ Akiro Morishima, americký vědecký pracovník v oboru výzkumu buněk, specialista pro účinky drog na buněčnou strukturu.

Cannabis je jednou z mála drog, které – přinejmenším při trvalé konzumaci – způsobují abnormální dělení buněk a velmi závažná dědičná poškození. Existuje celá řada výzkumných prací, podle kterých, zejména po dlouhodobém užívání Cannabisu, dochází k trvalému poškození imunitního systému, jenž je závislý na bílých krvinkách. To vysvětluje skutečnost, proč chroničtí kuřáci konopí bývají zpravidla mnohem častěji nemocní než lidé, kteří se drogám vyhýbají. Stejně tak je zjištěno, že akutní i chronické obtíže z větší části či zcela mizí, přestane-li člověk Cannabis užívat. Tato fakta zjistili nejen lékaři a vědci, ale především bývalí konzumenti konopí.

24 ZÁPAS O DUŠI

Fyzické důsledky a rizika požívání cannabisu

Cannabis není – jako všechny drogy – v zásadě nic jiného než jed (proto také omamné JEDY). Z lékařského hlediska není také ani to nejkrásnější drogové opojení nic více a nic méně než otrava. Jedy jsou látky, které poškozují zdraví nebo berou život. Cannabis se chová jako všechny jedy – neničí však pouze tělo, ale i rozum a osobnost.

To, že Cannabis je „přírodní produkt“, jak jeho konzumenti neustále zdůrazňují, nemění ani v nejmenším jeho ničivé účinky. Většina známých drog je rostlinného původu. Beladona (rulík zlo-mocný), datura (durman) a peyotl (kaktus) jsou klasickými zdroji rostlin-ných drog. Kokain se získává z listů ji-hoamerického keře koka, opium z mléč-né šťávy tobolek asijského máku. Jed zůstává jedem. „Příroda“ není ochran-nou známkou, jestliže vás užtkne had.

Psychické důsledky a rizika

THC ovlivňuje celou řadu mentálních funkcí a neohrožuje pouze konzumenty Cannabisu. Příklad: Americké námořnic-tvo zkoumalo chování osob na leteckých simulátorech. Piloti z povolání dělali již po vykouření jednoho jediného jointu s hašišem závažné chyby. Žádný z nich nebyl schopen posadit virtuální letadlo přímo na přistávací dráhu. Jeden z nich přistál pět metrů vedle ní. Všichni piloti však byli přesvědčeni, že jsou v dokona-lé formě.

Cannabis omezuje výrazně vnímání reálného světa, i když skutečné haluci-nace se vyskytují pouze při velkých dáv-kách. Konzumenti nezvládají komplexní jednání. To, co subjektivně cítí jako rozšířené vnímání, je ve skutečnosti jeho omezení, a i když si to přejí, nedokáží brát okolí takové, jaké opravdu je. Ztrácí pocit času, nezvládají činnosti určené časem a smysly. Máme nesčetné příkla-dy nehod se závažnými následky včetně autohavárií, které lze připsat účinkům Cannabisu.

Jak potvrzují chroničtí kuřáci konopí, patří k psychickým důsledkům dlouho-dobé konzumace v první řadě poruchy koncentrace, snížená vnímavost, výpad-ky paměti a obecně obtíže při učení a soustředění (škola, studium). Cannabis vyvolává navíc určitou ztrátu „hnacího motoru“, která se u chronických konz-umentů viditelně upevňuje. Jejimi projevy jsou nedostatek zájmu, citová chudoba a otupělost (syndrom nedostatku motiva-ce), často s vážnými důsledky pro povolání, rodinu a ostatní sociální vztahy. Ke skutečně závažným důsledkům konz-umace Cannabisu je nutno připočítat i zcela jiné aspekty:

1) Omamné drogy, jako je Cannabis, ničí schopnost postavit se problémům tváří v tvář a řešit je. To je také důvodem, proč určité nežádoucí pocity, na něž se člověk snaží s pomocí drogy zapome-nout nebo je alespoň potlačit, zůstávají i po odeznění jejího účinku stále problé-mem, přinejmenším pro uživatele drog. „Bolest“ se nezmenšuje, ale je ještě vět-ší, a to přispívá k opětovné konzumaci drogy.

2) Všechny drogy vyvolávají pocit „high“, který však prokazatelně ničí schopnost prožívat radost i bez drog. Cannabis není v tomto směru žádnou výjimkou.

3) Cannabis trvale zatemňuje rozum. Vjemy jsou pro konzumenta zazname-návány zkresleně nebo chybně v čase. Člověk si nedokáže na mnohé vůbec vzpomenout. Jeden z amerických exper-tů v oboru drog o tom píše: „Právě to je fatální účinek drog. Člověk se pokusí zmírnit bolestivý problém a namísto toho ztrácí v opojení jediný nástroj, který má pro jeho řešení.“

4) Drogy jako Cannabis ničí kreativ-nost, schopnosti, vědomí a cílevědomost – tedy i životní motor.

Psychické důsledky a rizika konzumace cannabisu

Obtíže při učení, snížená kapacita vnímání a vybavování · obtíže při kon-

centraci · změny osobnosti, změny nálad
· nedostatek motivace, bezcílné jednání,
ztráta zájmu · ztráta přirozené radosti ze
života · psychózy a stavy podobné psy-
chózám · omezená schopnost uvědomě-
ní, atd.

Je cannabis „vstupní drogou“?

*„Můj první joint jsem dostal na škol-
ním dvorku. Dnes jsem závislý na heroi-
nu a právě jsem se ho pokoušel po
osmém zbavit.“* (Christian, 23 let).

Pokud je vstupní drogou míněno, že
kuřáci konopí musí bezpodmínečně
skončit u kokainu nebo heroinu, potom
je odpověď jasně ne. Je-li vstupní dro-
gou myšlena skutečnost, že cesta k dro-
gám, jako je kokain a heroin, prakticky
vždy vede přes marihuanu a hašiš, pak
zní odpověď ANO. Kdo neotevře dveře
konopí, zpravidla nikdy nedojde k těžké
drogové závislosti. K náhlému přechodu
od cigarety nebo alkoholu ke kokainu či
heroinu dochází jen ve výjimečných pří-
padech (podle rozsáhlého amerického
průzkumu z roku 1982 se jedná o 1%
případů).

Cannabis sice vyvolává jen nepatr-
nou fyzickou závislost, avšak psychická
závislost je velká a bývá většinou podce-
ňována. Obecně se kuřáci Cannabis
dříve nebo později rozdělí pouze do
dvou skupin: ti, kteří vystoupili, a ti, kteří
přestoupili. Většina konzumentů s kou-
řením drogy přestane, protože dospějí
k názoru, že účinky a vedlejší účinky
jsou nežádoucí až neúnosné. Zbývající
část kuřáků konopí buď popsané dlou-
hodobé důsledky snáší – anebo končí
u silných návykových drog. A tam je
výjimek jen málo.

Joint není sklenice piva

Alkohol obsahuje jen jednu jedinou
substanci: etanol. Cannabis naproti tomu
obsahuje více než 400 chemicky často
velmi komplexních součástí, z nichž ně-
které ještě nejsou prozkoumané. Tyto
sloučeniny se při kouření mění na dal-
ších 2000 komponentů, které při svém
odbourávání v těle opět vytvářejí stovky

nových chemických substancí. Alkohol
není lidskému tělu vlastní, nicméně THC
je substance, která je tělu zcela cizí.
Alkohol se v těle odbourá během několi-
ka hodin (0,1 promile za hodinu), canna-
binoidy a jejich produkty mohou v těle
zůstat navždy. THC poškozuje imunitní
systém. To alkohol nedělá.

V žádném případě nechceme obha-
jovat převládající účinky zneužívání
alkoholu. Faktem však je, že alkohol lze
v malých dávkách konzumovat celý život
bez následků. Ty se projeví v závažné
formě pouze tehdy, stane-li se alkohol
omamným přítelem. Cannabis se naproti
tomu užívá k vyvolání „rauše“ – to je
výhradním důvodem jeho konzumace –
a způsobuje celou řadu poruch a ne-
mocí.

Příčina smrti: hašiš

*„Marihuana spojuje nejhorší účinky
alkoholu a tabáku. Má omamný účinek
alkoholu, poškozuje plíce a vyvolává
rakovinu stejně jako tabák. Má i další
nebezpečné účinky, které ještě u obou
výše jmenovaných neznáme.“* (Dr. Ro-
bert DuPont bývalý ředitel National Insti-
tute on Drug Abuse, nejdůležitější ame-
rické instituce na ochranu proti zneužívá-
ní drog).

Pokud neexistují žádné „hašišové
mrtvolky“, jak tvrdí někteří zastánci drogy,
pak neexistuje ani „smrt zaviněná tabá-
kem“. Ani zapřísáhlí kuřáci neumírají na
předávkování nikotinem – umírají však
na dlouhodobé důsledky kouření. Nikdo
neví, kolik obětí Cannabisu se dnes skrý-
vá v celosvětových statistikách úmrtí na
rakovinu plic, srdeční onemocnění, úmrtí
v důsledku havárií a sebevražd.

Cannabis: „měkká“ droga?

*„Žádná jiná droga, která je člověkem
užívána, nezůstává v těle tak dlouho
jako Cannabis. A neexistuje žádná jiná
legální nebo ilegální droga, která napa-
dá každý důležitý tělesný orgán, každý
tělesný systém a každou jednotlivou
tělesnou buňku.“* (Dr. Carlton E. Turner
University of Mississippi, již 30 let celo-

26 ZÁPAS O DUŠI

světově uznávaný výzkumný pracovník v oboru Cannabis).

Měkký má v této souvislosti význam „nečiní tělesně závislým“. To se však týká Cannabisu pouze podmíněně a zcela pomíjí aspekt potenciálu psychické závislosti. Pojem „měkký“ však daleko více naznačuje, i když nemá být definicí, že určité substance jsou relativně neškodné, na rozdíl od tzv. „tvrdých“ drog. Podle této logiky by mohl být „měkký“ i ruční granát, pokud bychom jeho bezprostřední účinky porovnávali s bombou. Budeme-li drogy klasifikovat podle jejich skutečných zdravotních a sociálních účinků, účinků na rozum a osobnost, bude brzy jasné, že „měkké“ drogy jsou pouhým mýtem. To platí zejména tehdy, hovoříme-li o Cannabisu.

Závěr

Nikdo nepopírá, že mnozí lidé – ale zdaleka ne všichni – prožívají při kouření hašiše nebo marihuany příjemné pocity. A nikdo by nemusel bojovat proti těmto nebo jiným drogám, kdyby splnily to, co předstírají. Cena za Cannabis však není jen bankovka, kterou zaplatíte dealerovi. Skutečnou cenou je vždy kus vlastního života.

Na otázku, kterou drogu považuje za nejnebezpečnější, odpověděl americký drogový expert a bývalý „feťák“ John Duff: „Marihuana.“ Proč? Protože marihuana nepřichází v podobě smrtícího nebezpečí s dýkou v ruce tak jako heroin, ale jako přítel a utěšitel, jako „bezpečný“ spoluhrač, který si vás však omotá kolem prstu a systematicky bude ničit celé generace. Kdo dnes hlasitě zdůrazňuje „bezpečnost“ Cannabisu, musí přiznat přinejmenším neznalost a zlehčování problému.

Rada těm, kdo Cannabis kouří: Přestaňte s tím, i když se to zdá být těžké. Rychle poznáte, že vaše rozhodnutí bylo správné.

– Redakčně kráceno –
Internet 12.5. 06, Daniel Masopust

OMYLY

Mnozí dnes věří, že většina náboženství učí vlastně totéž. Ve skutečnosti nejen náboženství, ale kdekdo učí skoro totéž. I světské organizace často dbají na dodržování morálních zásad, přinejmenším nekrást, nepodvádět, nezabíjet, sexuálně se chovat zdrženlivě alespoň na veřejnosti atd. Kromě několika bláznivých satanistů snad nikdo na světě nemá ve svém programu konání zla jen pro zlo. A přece ho často koná! Proč? Proč mnoho lidí dělá zlé věci a spolupodílí se na zlu, přestože je přímo nezamýšlí?

Jak je možné, že řada lidí tvrdí, že člověk je v podstatě dobrý a že většina lidí dobro tak nějak více méně chce, že všechny víry a náboženství k dobru směřují, a přitom je tolik zla a nevíme, jestli lidstvo přežije ještě další rok? Jestli je tomu tak, je-li těch skutečně programově zlých a úmyslně škodících lidí minimum, proč není na světě ráj, jen tu a tam narušovaný okrajovými menšinami? Podle toho, čemu lidé všeobecně věří a co říkají o většinové dobrotě všech, by na celý svět muselo stačit tak sto policistů, kteří by hravě těch pár zlých jedinců zvládli a vsadili do vězení. Někde bude v tomto myšlení asi chyba.

Je to totiž tak, že samotný souhlas se všeobecnými hodnotami morálky tyto hodnoty nevytváří a hlavně nemá jejich sílu. Faktická síla nečiní zlo a postavit se proti němu pochází z hlubokého procesu, je vlastně ovocem dobrého stromu, a ne z pouhého uznávání mravních hodnot a nějaké obecné morálky. Proto síla k dobru nemůže mít své kořeny v jakémkoliv náboženství či obecně prospěšné organizaci – vždyť mnohé z toho je právě jen její důsledek, ne příčina.

Bez hluboce pravdivého postoje k životu (tedy bez ušlechtilé víry hluboce zakořeněné v poznání pravdy) nikdy na světě dobře nebude! Existuje jen jediný náboženství, kde z obrovské lásky Bůh sám sklízí zlo, které lidé zaseli. První

transplantace srdce na světě nezačal provádět jihoafrický kardiochirurg Christian Barnard, ale již dávno před ním, před dvěma tisíci lety, začal provádět výměny srdcí Ježíš Kristus! V žádném jiném náboženství nic podobného neexistuje, ať se to někomu líbí, nebo ne. Zdroj dobra, pravdy i života je jen jeden – ostatní jsou jen více či méně věrné kopie, napodobeniny nebo falzifikáty, nebo i pravé opaky s pozlátkem navrch...

Více o tom v komentáři v knize Pavla Kábrta – Jak se nezbláznit... aneb, čemu se dnes věří. Dalších 32 omylů rozšířených mezi lidmi najdete i v elektronické podobě na:

<http://memento.junweb.cz/jakse/jakse.htm>

ZAUJALO NÁS

Rozvoj vůdčích schopností

EQUIP nabízí ve spolupráci s Misijní společností život a pod záštitou České evangelikální aliance trénink křesťanských vedoucích v rámci projektu „Rozvoj vůdčích osobností: Million Leaders Mandate“ (dále MLM). Tento projekt si klade za cíl pomoci rozvinout jeden milion křesťanských vedoucích po celém světě do roku 2008.

EQUIP je organizace založená Johnem Maxwellem, dlouholetým pastorem, autorem a expertem na oblast vedení, vůdcovství. Manuály, které se účastníkům projektu MLM dávají k dispozici, patří mezi to nejlepší, co John Maxwell a jeho lidé dosud vytvořili. Rozdíl je jen v tom, že Maxwellovy publikace byly v posledních letech psány tak, aby byly přijatelné a užitečné také pro sekulární čtenáře, zatímco manuály pro projekt MLM mají zřetelně biblické základy a vyzývají k praktickým aplikacím pro osobní život a křesťanskou službu.

Trénink probíhá následujícím způsobem: Jednou za 6 měsíců se koná školící a pracovní konference, která trvá 2 dny. Celý trénink zahrnuje 6 takovýchto konferencí; trvá tedy tři roky. Při první konferenci jsou účastníci vyzváni, aby se

zavázali absolvovat celý trénink a také získané poznatky a zkušenosti předávat dalším vedoucím či potenciálním vedoucím ve svém okolí. Ideálem je, aby každý účastník, který přijal závazek (tzv. „certifikovaný vedoucí“), v průběhu tréninku zahájil předávání 25 dalším lidem. O této službě se průběžně podávají stručné zprávy. (Číslo 25 je spíše výzvou k aktivnímu předávání než podmínkou účasti). „Certifikovaní vedoucí“ průběžně dostávají manuály pro vlastní potřebu i pro předávání dalším. Vyučování na konferencích zabezpečují zkušení lektoři vybraní a připravení organizací EQUIP. Zahájení projektu MLM v České republice je dohodnuto na březen 2006.

Trénink je vhodný: pro pastory, kazatele, starší sborů, vedoucí křesťanských organizací pro křesťanské podnikatele, vedoucí křesťany ve firmách, organizacích či státních institucích pro vedoucí a potenciální vedoucí sborových služeb (mládež, chvály, ženy, skupinky...) pro křesťany, kteří mají vliv nebo potenciál pro vůdcovství.

Finanční náklady pro účastníky tréninku: vlastní cestovné, stravování a nocleh při jednotlivých konferencích „příspěvek pro partnerství“ ve výši 10 EUR na osobu za jednu konferenci (pokrývá náklady na 6x25 manuálů/os pro ty, kdo se zaváží k absolvování kurzu jako „certifikovaní vedoucí“) a účastnický poplatek na pokrytí nákladů spojených s konferencí. V ČR bude projekt probíhat na dvou místech, aby byl snáze dostupný vedoucím jak v Praze, tak i na Ostravsku.

Granosalis, Pastýř 5. 3. 2006

Závazek miliónu

„certifikovaných“ vůdců

Stalo se jakýmsi nepsaným pravidlem, že se na GS lze setkat s mnoha věcmi, které nejsou v souladu se soudobou, takřka univerzální orientací křesťanských církví. Přesto by nebylo dobré sklouznout ke kritice programově. ...

28 ZÁPAS O DUŠI

Přes tuto nesmírně pozitivní činnost zde existují velmi nebezpečné tendence, jako například „manažerské“ chápání církevního „vůdcovství“, podpora „user-friendly“ kurzů Alfa nebo fascinace „církevním růstem“ (rozuměj růstem počtu členů). Tyto „mrtvé mouchy“ mohou postupně nakazit, resp. vytlačit z evangelikálního hnutí to, čím se odlišuje od mnoha současných proudů, tj. evangelizačním zvěstováním Božího slova, vírou v jeho plnou inspiraci, spasením skrze víru, principy Sola Scriptura a Solus Christus, setřením rozdílu mezi „klérem“ a „laiky“, ideou všeobecného kněžství a výběrové církve nebo zatím ještě zastávanou odlukou církve a státu resp. nutností obecné oddělenosti Božího království od světa atd. Protože jsem přesvědčen, že za tyto hodnoty je třeba bojovat, navrhuji ČEA na cenu Zlatá slza Grano Salis za podporu světského, manažerského způsobu „vůdcovství“, které je založeno na principech multi-level-marketingu, a které degraduje církev povoláných a vyvolených Božích dětí na soukromou firmu několika bohatých a nadaných manažerů, kteří jsou zaměřeni na výkon resp. církevní růst. Tato fascinace diktátem „církevního růstu“ a „psychologizace“ církve tak staví na piedestal univerzální koncepcie lidského potenciálu a namísto naslouchání Bohu a poselství kříže, korunuje lidské schopnosti a lidské metody, které se tváří, že již jejich samotné principy dokáží jak vést sekulární společnost nebo prosperující firmu, tak řídit a vést Boží království. Boží povolání, vyvolení a úzká cesta následování jsou tak nahrazeny antropocentrismem, resp. pyšným lidským potenciálem. Těžko říci, zda je tato orientace způsobena vzrůstajícím vlivem charismatického hnutí ve vedení ČEA, které k brožurkovým a zaručeným metodám s vidinou probuzení ve své historii vždy inklinovalo, zda je to způsobeno akcentem na mládí, které vždy nese riziko nezkušenosti, nebo zda se jedná o nebezpečný trend celého

evangelikálního hnutí. V každém případě jsou tyto skutečnosti alarmující!

–(Pastýř) Granosalis –

PŘIPRAVUJEME

Nebezpečí pornografie

V příloze Vám posílám článek, který jsem napsal pro lidi, kteří si pohrávají s myšlenkou věnovat se pornografii nebo začít žít promiskuitním způsobem života. Naše společnost spěje – a to nepřehlédnutelně – do stavu, kdy se bude v televizi souložit v hlavním vysílacím čase. V denním tisku běžně nalézáme fotografie nahých žen. Sex shopy jsou v každé větší ulici v Praze. Vychází téměř desítky pornočasopisů v češtině. S pornografií se prostě setkáváme na každém kroku. Když k tomu přidáme schválený zákon o registrovaném partnerství, není divu, že se v několika studiích v Praze i jiných městech natáčejí stále více žádané homosexuální a různě deviantní pornofilmy. Když si uvědomíme, že ČR je velmoc pornoprůmyslu, že české pornoherečky patří ve světě mezi nejžádanější, že rodina, manželství, věrnost, panenství, čistota, morálka – jsou jen k smíchu a všemožně pošlapávány, tak nám z toho vychází, že pro muže bez Krista je zhora nemožné v takové společnosti přežít. Ženy pochopitelně sklízí ovoce svého nemorálního chování – svádění, vyzývavé oblékání (obnažování) – sklízí ho v podobě nevěrných a sexuálně svázaných mužů, kteří holdují nevázanému sexu, pornografii a kteří žijí v dnešní společenské situaci vlastně bez zábran. Oční vjem je pro duši muže velmi vzrušující záležitostí. Proto bychom si měli uvědomit, že každý z nás má před Bohem zodpovědnost ukazovat lidem Pravdu, předávat jim MNOHEM LEPŠÍ VĚCI, než ty, které dává svět.

V Jeho lásce, Libor

Poznámka redakce: Téma Pornografie otevřeme v příštím čísle ZODu.

(pokračování ze strany 20)

Komunismus byl možná také alespoň některými dobře míněn. Milióny umučených však stály ony dobré úmysly život. Chraňme se toho ospravedlňovat jakékoli zlo dobrými úmysly. Bůh hodnotí skutky, činy a slova. Jednejme také tak. To je jediný nástroj proti těm, kteří ve své nedospělosti, nezodpovědnosti či pod vlivem nějaké ideologie chtějí vykonat něco, čím ublíží druhým lidem. Tito lidé musí vědět, že Bůh i lidé budou soudit jejich skutek a že dobrý úmysl nebude brán ani jako polehčující okolnost.

– TWR, Petr Vařura –

KDO NEBO CO JE ČLOVĚK?

◆ „Nezabiješ.“ Exodus 20,13

Jisté existují kvazi-lidská („non human“) zvířata, jejichž životy jsou podle některých hledisek cennější, než životy některých lidí. Například šimpanz, pes či prase mohou vykazovat vyšší stupeň vědomí o sobě samých i (svým způsobem) větší schopnost vstupovat do smysluplných vztahů s ostatními jedinci než těžce retardované dítě nebo někdo, kdo se nachází v pokročilém stádiu senility.

(Peter Singer)

Když jsem prvně četl Singerovy výroky jako je tento, nedocenil jsem plně jejich význam. Až postupně a po dalším studiu jsem zcela pochopil závažnost Singerových slov. Jeho slova jsou důležitá, neboť Singerův pohled na to, co nás činí lidskými bytostmi, je naprosto odlišný od pohledu, který nalézáme v Bibli. Tento rozdíl se stává naprosto zásadním v tom okamžiku, kdy se ptáme, proč je lidský život hodnotný. Singerův názor by nemusel být brán v potaz, kdyby Singer nebyl vlivným myslitelem v oblasti etiky a navíc, kdyby se podobné názory neobjevovaly jak ve filosofii, tak i napříč celou naší kulturou. Tyto rozdílné názory na to, co nás činí lidskými bytostmi, nám brání

v současné západní kultuře dojít ke shodě v několika etických otázkách, které jsou někdy nazývány „otázkami života“ („life issues“). Jedná se zejména o problematiku potratu, euthanasie a vztahu mezi lidskými právy a právy zvířat. Abychom věc ještě více zkomplikovali, mnozí, kteří by se ve svém životě a v otázkách hodnoty života rádi řídili biblickým poselstvím, se mohou přistihnout, že se přiklánějí k Singerovu názoru a to i přesto, že to odporuje jejich základním hodnotám.

Když studujeme Singerovu etiku, musíme si všimnout nejen toho, že nečiní jasného rozdílu mezi lidským životem a životem zvířat, ale také toho, co považuje za stěžejní pro to, aby životu byla přiznána hodnota. Singer hovoří o „vědomí o sobě samém“ („self-awareness“) a „schopnosti smysluplných vztahů s ostatními“ („capacity for meaningful relations with others“). Nepustme ze zřetele, co se Singer snaží říci: Tvrdí, že „podle všech hledisek“ („by any standards“) a nebo přinejmenším podle jeho vlastních kritérií, je život šimpanze, psa nebo prasete cennější než životy lidí s vážným postižením. Podle Singerova etického názoru je život zdravého štěněte mé dcery hodnotnější než život mé tchyně, která trpí vážnou formou demence. Po dobré procházce se náš pes vrátí do domu a nadšeně všechny vítá. Naproti tomu je smutné, že s mou tchyní jsme neměli příležitost souvisle komunikovat už několik let. Ze Singerova pohledu by právě toto naznačovalo, čím život je z hlediska etiky cennější.

V čem se Singer shoduje s ostatními filozofy a vzdělanci, je názor, že je to určitá schopnost či funkce, jež z nás činí „lidské bytosti“ či potvrzuje naši „osobnost“ nebo nás činí hodnotnými. Někteří autoři místo „vědomí o sobě samém“ a schopnosti „smysluplných vztahů“ zmiňují racionalitu, schopnost komunikace, schopnost mít „zájmy“ a vytvářet a uskutečňovat vlastní plány,

30 ZÁPAS O DUŠI

když uvažují o tom, co nás činí lidskými bytostmi a co dodává etickou hodnotu našim životům. Společným znakem všech těchto odlišných etických teorií je tvrzení, že některé běžné lidské schopnosti a funkce nám dávají statut lidské bytosti. Teorie z oblasti etiky tohoto druhu budeme nazývat „funkcionalistickými teoriemi“ („functionalist theories“). Ne všichni myslitelé z oblasti etiky, kteří zastávají „funkcionalistickou teorii“, jsou tak důslední jako Peter Singer. Ale ti důslední z nich patří většinou k zastáncům tolerance k potratům a případům infanticidy. Argumentují tím, že entita, o níž se rozhoduje, má pouze lidskou DNA, ne plné lidství, a že nemůže být označena za kompletní lidskou bytost, za osobu („personhood“). Dále tito myslitelé většinou hájí toleranci vůči euthanasii u pacientů s pokročilou demencí a nebo v případě lidí v dlouhotrvajícím kómatu, přičemž argument je stále stejný – tvrdí, že tito lidé už nevykazují žádné lidství ani nic, co by je činilo lidskou bytostí. Někteří dokonce obhajují tvrzení, že zabití zdravého zvířete je z hlediska etiky podobné jako zabití člověka.

Vzhledem k tomu, že jsem zhruba deset let žil v postkomunistických zemích, jsem citlivý k abstraktním otázkám, proč je lidský život hodnotný. Josif Stalin, krutý komunistický diktátor, který zemřel před zhruba 50 lety, pronášel projevy vyvolávající pocit, že je plný soucitu ke svému národu. Avšak bližším zkoumáním těchto projevů lze odhalit, že hodnotu člověka posuzoval z hlediska „funkcionalistické teorie“. Byl totiž přesvědčen, že lidský život je hodnotný, pokud je člověk ekonomicky produktivní a životy těch, kteří nejsou ekonomicky produktivní považoval za bezcenné, neužitečné a odstranitelné („disposable“). Před několika lety jsem se setkal s ruským historikem, který tvrdil, že v důsledku komunismu zemřelo 100 milionů Rusů, nemluvě o dalších milionech v jiných zemích. Lze usuzovat, že právě tento názor na hod-

notu lidského života, přítomný v komunistické ideologii, přispěl k masivním ztrátám na životech.

Nesmíme však Singerovu etiku dávat příliš do souvislosti se Stalinovou ideologií, neboť takové srovnávání by nebylo seriózní. Přestože oba zastávají „funkcionalistickou teorii“, existují mezi jejich světonázory obrovské rozdíly. Oba jsou však v naprosto zásadním rozporu s etickou filosofií „Prohlášení nezávislosti amerických kolonií ze 4. července 1776“, které hovoří o tom, že všichni lidé:

...jsou stvořeni sobě rovni, že jsou obdařeni svým stvořitelem určitými nezcizitelnými právy, že mezi tato práva náleží život, svoboda a sledování osobního štěstí.

Ať byla náboženská víra autorů „Prohlášení“ jakákoli, tento způsob mluvy o lidském životě je inspirován biblickou zvěstí. Z hlediska Bible je hodnota člověka, jeho důstojnost a práva darem, který pochází od Boha. Hodnota a práva osoby nejsou v zásadě založeny na něčem, co by bylo vnitřním atributem dané osoby, co by jí bylo inherentní a nejsou ani dávány do souvislosti s nějakou schopností či funkcí. Hodnota a práva člověka jsou daná z vnějšku, tj. nejsou člověku vlastní, ale pocházejí od Boha. V jazyce etické filosofie 18. století pojem „nezcizitelná“ práva označuje taková lidská práva, kterých člověk nemůže pozbýt za žádných okolností, tj. dokonce ani v případě, že trpí senilitou či je v kómatu.

Dříve, než se příliš rozohníme nad výroky mnoha filosofů a vzdělanců z oblasti etiky, jejichž názory jsou blížeji Singerovi než „Prohlášení nezávislosti amerických kolonií“, zbývá nám jistý úkol. Aníž jsme o tom přemýšleli, často naší přirozenou tendencí je myslet, že my a ostatní lidé jsme hodnotní pro to, co děláme. Singer neudělal nic jiného, než že naší přirozenou (hříšnou?) tendenci zachytil přesnou filosofickou terminologií. My všichni jsme jistě někdy mluvili a nebo uvažovali v souladu

ZÁPAS O DUŠI 31

s „funkcionalistickou teorií“, a to i přesto, že známe správnější etický postoj. Potřebujeme proto, aby naše smýšlení a pocity byly přetvořeny biblickým poselstvím, jež hlásá, že lidé jsou hodnotní proto, že je stvořil Bůh k obrazu svému. Jakmile budou naše pocity a smýšlení takto reformovány, bude pro nás naprosto přirozené sdílet naše názory a to dokonce i s těmi lidmi, kteří se Singerem souhlasí. V takovýchto etických diskusích je velmi důležité, abychom byli schopni druhému jasně sdělit, že jeho život, štěstí a blaho jsou pro nás důležité, neboť hodnota života každého jedince je darem od Boha.

A závěrem dodejme, že i kdyby Peter Singer měl takovou smůlu, že by ke konci svého života byl ve stavu pokročilé senility, podle našich kritérií by jeho život byl cennější než život šimpanze, psa či prasete.

*Thomas K. Johnson, Ph.D.,
pastor Presbyteriánské církve v USA.
Přednáší etiku a filosofii náboženství
na Fakultě humanitních studií
University Karlovy v Praze a
v Semináři Martina Bucera v Berlíně.*

„Written in Stone, Who or What is Human?“ 1. 4. 2004, World Reformed Fellowship, <http://www.wrfnet.org/> přeložil Martin Damašek, 9. 4. 2006.

EVANGELIZACE

Jak překonat znehucení a zklamání?

V nemalé části křesťanů vyvolávají slova „evangelizace“ a „svědčení“ nepříjemné pocity v oblasti žaludku. Důvodů bude určitě více, ale chtěl bych se zamyslet nad dvěma z nich, jejichž definování by nám mohlo pomoci odhalit naše slabiny, najít pomoc a posílit to, co zemdlovává. Jsem si přitom vědom, že pouze

- ◆ *On (Hospodin) dává zemdlému sílu a dostatek odvahy bezmocnému (Iz 40:29).*

Tím prvním důvodem je, že se nám tento úkol zdá příliš složitý. Tím druhým důvodem je, že nám připadá, že lidé nemají zájem. Nejprve se pokusím zamyslet nad tím prvním důvodem a postupně se dostaneme i k tomu druhému.

Evangelizace a vydávání svědectví se mnohým z nás jeví příliš složitě. Zdá se nám, že na to nemáme, že nejsme dostatečně obdarováni, vyškoleni, připraveni. Prostě, jsou tady jiní, které Pán Bůh speciálně povolal k tomuto úkolu, kteří mají odvalu a zkušenosti. Ale v hloubi srdce víme, že Bible vyzývá i nás, abychom byli svědectvím o Kristu. Kde je náš problém? Řekl bych, že jsou dva:

a) naše malověrnost

Máme prostě málo víry. Ale tohle je problém, který už měli učedníci, a který nás obtěžuje neustále. Málo věříme Bohu, a proto více odpovědnosti nakládáme na sebe. Když méně věříme Bohu, tak více věříme sobě, a potom jsme zklamaní, protože v evangelizaci selháváme. Uvědomme si jednu věc. My jsme jen ti, kdo sázejí, ale je to Bůh, který dává růst:

- ◆ *A tak nic neznamená ten, kdo sází, ani kdo zalévá, nýbrž Bůh, který dává vzrůst. (1K 3:7)*

Dokud si neuvědomíme, že my sami s vírou našich bližních neuděláme nic, tak budeme mít vždy problém. Víra je Boží dar, který On dává, komu chce.

- ◆ *Nikdo nemůže přijít ke mně, jestliže ho nepřitáhne Otec. (J 6:44)*

Uvědomme si tedy, že úspěchem na poli evangelizace je aktivní sdílení víry, ne počty obrácených. Naším úkolem není obrátit lidi k víře, ale být věrnými a poslušnými následovníky Ježíše Krista. To znamená, že potřebujeme sami růst ve víře, abychom byli stále věrnější a poslušnější. Jak? Posloucháním Božího Slova a jednáním podle něj.

b) naše neznalost

Už jsem zde zmínil, že někdy zápasíme s tím, zda osobní svědectví je darem, který někdo obdrží a někdo ne. Problém je v tom, že si na toto nedokážeme od-

32 ZÁPAS O DUŠI

povědět. Myslím, že bychom si na tuto otázku mohli odpovědět pomocí známých slov Ježíše nazývaných Velké poslání:

◆ *Proto jděte, dělejte učedníky ze všech národů; křtěte je ve jméno Otce i Syna i Ducha Svatého a učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. (Mt 28:19-20, NBK)*

Přestože v této větě má ekumenický překlad čtyři příkazy, v originálu je příkaz jen jeden: získávejte učedníky. Ty ostatní slovesné tvary nám jen vysvětlují, jak to máme dělat:

- tím, že půjdeme
- tím, že budeme křtít
- tím, že budeme učit

Co tyto jednotlivé kroky znamenají? Dovolte, abych to vzal od konce. Posledním krokem je to, že učíme ty, kterým dá Bůh tu milost, že jej poznají. Nemáme si jen udělat čárku, že je zde další věřící, ale tento člověk musí být vzdělán v Písmu. A přestože už je tento člověk veden Duchem Svatým, Ježíš chce, abychom i my byli součástí tohoto procesu. Máme jeden druhého vést ve víře.

Tím druhým krokem bylo křtít. Křest reprezentuje víru a nový život věřícího člověka. Víme, že víra je Boží dar skrze zvěstování Jeho slova:

◆ *Víra je tedy ze zvěstování a zvěstování z pověření Kristova. (Ř 10:17)*

Náš úkol v této části procesu je tedy zvěstovat Boží Slovo.

Abychom získali učedníky, tak máme v prvé řadě jít. Rozhodně to neznámá, že všichni musíme jít ke všem národům, jak to vyplývá z ekumenického překladu. Jsme zde vyzváni, abychom šli k těm, kdo neznají Krista. Abychom přišli do jejich životů, do jejich každodenních situací, abychom s nimi prostě vybudovali nějaký vztah.

A nyní si můžeme odpovědět, k čemu Pán Bůh a jeho Svatý Duch individuálně obdarovává a povolává. K tomu můžeme použít známý výpis darů apoštola Pavla:

◆ *A toto jsou jeho dary: jedny povolal za apoštoly, jiné za proroky, jiné za zvěstovatele evangelia, jiné za pastýře a učitele, aby své vyvolené dokonale připravil k dílu služby – k budování Kristova těla. (Ef 4:11-12)*

Z tohoto, ale i z jiných seznamů duchovních darů vyplývá, že Pán Bůh opravdu obdarovává k zvěstování a k vyučování. Ale nikde nenajdeme zprávu o tom, že by individuálně obdarovával a povolával k tomu, abychom vědomě šli za těmi, kdo Krista neznají. Toto je úkol pro absolutně každého křesťana.

Někdy se nám zdá, že náš úkol je příliš složitý, ale když se zamyslíme nad tím, co od nás Pán Bůh očekává, tak zjistíme, že to zdaleka není tak složitě. Máme prostě jít a budovat s lidmi vztahy.

Chtěl bych teď přidat několik rad a definovat 5 kroků, které nám pomohou být věrnými v získávání učedníků:

1. Uvědom si,

kdo v tvém okolí potřebuje Krista

Někdy jsme i v této aktivitě velmi úzkoprsí a omezujeme Boží působení. Bible nám říká, ke komu máme jít:

◆ *Nazíří přišli do Cesareje. Kornélius je očekával a spolu s ním jeho příbuzní a nejbližší přátelé (Sk 10:24).*

(1) Kornélius svolal své příbuzné a nejbližší přátele, aby slyšeli evangelium.

◆ *Jdi domů k svým a pověz jim, jak velké věci ti učinil Pán, když se nad tebou smíloval (Mk 5:19).*

(2) Ježíš posílá uzdraveného muže za jeho nejbližší rodinou, aby jim zvěstoval evangelium.

◆ *A když šel dál, viděl Leviho, syna Alfeova, jak sedí v celnici, a řekl mu: „Pojď za mnou.“ On vstal a šel za ním. Když byl u stolu v jeho domě, stolovalo s Ježíšem a jeho učedníky mnoho celníků a jiných hříšníků; bylo jich totiž mnoho mezi těmi, kteří ho následovali. (Mk 2:14-15)*

(3) Levi pozval své spolupracovníky, aby se i oni setkali s Ježíšem.

◆ *A když ji nalezne, svolá své přítelkyně a sousedky a řekne: ‚Radujte se se mnou, poněvadž jsem našla peněz, který jsem ztratila.‘ (Lk 15:9)*

(4) Toto podobenství mluvící o spasení ukazuje na význam toho, když se dělíme s přáteli a sousedy o to, co v našem životě udělal Ježíš.

Takže zde vidíme čtyři skupiny lidí, kteří nás obklopují dodnes, kteří potřebují Krista a s kterými máme budovat vztah. Pros Pána, aby ti položil některé na srdce, protože je jasné, že nejde budovat vztah se všemi.

2. Každodenně se za tyto lidi modli

Je nám jasné, že bez Boží milosti nedokážeme nic. Nedokážeme ani navázat vztah. Jsme na něm naprosto závislí. A jak se máme modlit? Musíš se modlit pravidelně, za několik z nich denně. Modli se, aby je Pán Bůh ve své milosti

◆ *„povolal ze tmy do svého podivuhodného světla.“ (1Pt 2:9)*

Je také dobré, když si najdeš někoho, s kým se podělíš o to, za koho se modlíš, a kdo se taky bude modlit a navíc se ptát, jak se váš vztah vyvíjí.

Taky by ses měl modlit specificky. Čím více budeš dané osoby znát, tím konkrétněji se za ně můžeš modlit. V jisté fázi vztahu se jich dokonce můžeš ptát, jak se máš o ně modlit.

3. Vědomě buduj a prohlubuj váš vztah

Toto je nesmírně časově náročné a vyžaduje to oběti. Zaměř se na tyto tři oblasti:

- společné aktivity – to, co budete dělat spolu
- pomoc a služba – to, co uděláš pro něj nebo pro ni
- povzbuzení – to, čím mu dáš najevo, co si o něm myslíš

Každý vztah se nějak vyvíjí. Uvádím příklad, jak může být vztah hodnocen:

1. neutrální – danou osobu vůbec neznáte
2. zdravení – s danou osobou se jen zdravíte

3. osobní zájmy – při náhodném setkání mluvíte každý sám o sobě

4. společné zájmy – bavíte se spolu o různých věcech, které vám jsou společné

5. společný čas – navštěvujete se, trávíte společně čas i mimo domov

6. vzájemná starost – říkáte si o problémech, které prožíváte

7. otevřené sdílení – sdílíte se o to, co vás v životě tíží, včetně velmi soukromých záležitostí

8. vzájemná intimita – naprostá a bezmezná otevřenost

Je nám jasné, že Pán Bůh si nás může použít kdykoli. Ale ze statistik vyplývá, že v průměru je člověk otevřen bavit se o duchovních věcech nebo přijít na křesťanskou akci nejdříve v úrovni 5. A tady si myslím je ten druhý důvod, proč máme z evangelizace obavy. Myslíme si, že lidé nemají zájem, protože my občas někoho pozveme, ale bez toho, abychom k nim měli vybudovaný jakýsi vztah. A proč by takový člověk, kterého jsi nikdy nikam nepozval, šel s tebou zrovna na evangelizační setkání? Pozvi ho nejdříve třeba na kávu. Pokud chceš někoho pozvat na evangelizaci, měl by ses zaměřit na to, aby váš vztah rostl. To neznamená, že nemůžeš pozvat i lidi, se kterými vztah nebuduješ. Pán Bůh je mocný! Ale nemělo by tě potom překvapit a deprimovat, když tě odmítne.

4. Navštivte spolu evangelizační setkání

Toto je čtvrtý krok. Jestliže už s někým máš dobrý vztah, měl by ses modlit o příležitost pozvat jej na evangelizační setkání. Evangelizačních setkání může být celá řada: od velkých evangelizačních akcí typu ProChrist nebo Smilovice až po sousedské setkání, na kterém budete chtít prezentovat evangelium. Pokud daná osoba odmítne pozvání na jeden typ akce, měl bys zkusit jiný. Zde je několik rad, jak pomoci příteli přijít na větší evangelizační akci:

34 ZÁPAS O DUŠI

- dej mu pozvánku, řekni, že také jdeš, a zeptej se, zda by šel s tebou
- řekni mu, o jaký typ setkání jde
- nelákej jej na něco, co na setkání nebude nebo bude jen okrajově
- ověř si, zda počítá s tím, že půjde (telefonicky nebo osobně v týdnu před setkáním)
- domluvte se, kde se sejdete, a potom přijďte spolu (nejlépe u něj nebo u tebe doma)
- na setkání jej seznam s dalšími křesťany
- po skončení spolu navštívenou akci proberte a případně mu znovu udělej „výzvu“

5. Zapojte se spolu

do následného biblického vyučování

Toto je pátý a poslední krok. Pokud tvůj přítel z Boží milosti uvěří nebo minimálně projeví hlubší zájem o Boha a víru, tak bys s ním měl začít studovat Bibli. Tento krok musí následovat okamžitě po tom, co tvůj přítel uvěří nebo projeví o toto studium zájem. Není dobré to odkládat, protože jeho zájem může rychle opadnout. Tím, kdo bude vyučovat, nemusíš být ty, ale měl by ses také tohoto vyučování účastnit. Nejlepší prostředím je malá skupinka.

Pokud tvůj přítel uvěřil a roste v poznání Ježíše Krista, měl by být rovněž co nejdříve aktivně zapojen do přiměřené služby ve sboru. A samozřejmě by měl být co nejdříve připraven k úkolu vydávání svědectví a evangelizace.

– IDEA, 21, Michal Kluz –

KTO KOHO HLADÁ?

1. Pán Boh hledá člověka

- ◆ *Hospodin Boh však zavolal na člověka a řekl: Kde si? (1M 3:9)*

Je to neuveritelné, ale je to pravda! Stvořitel je prvý, který ide a volá na svoje stvorenie potom, čo sa človek spreneveril svojmu poslaniu. Bol stvorený na Boží obraz, to znamená pre spoločenstvo so Svätým Bohom, povýšený nad všetky

ostatné stvorenia, málo menší než anjeli, ale úplně závislý na Stvořiteli. A bolo to velmi dobré.

Závislosť na najvyššej autorite nevdala človeku až do chvíle, keď prišla ponuka Podvodníka – Satana: „Keď zješ ovocie zo zakázaného stromu, budeš vedieť čo je dobré a čo zlé, budeš ako Boh. Zákaz Stvořiteľa obmedzuje tvoju slobodu, tvoje právo. Je to nespravodlivé!“ Nie je teraz podstatné, že žena prvá odtrhla, jedla a dala svojmu mužovi. Človek ako taký, teda muž i žena vypovedali poslušnosť, prestúpili Boží zákon – zhrešili. Otvorili sa im oči a poznali, že urobili zle, že teraz sa už nemôžu stretnúť so Svätým Bohom, že je tu veľká medzera, ba až priepasť. Boja sa, sú na úteku, skrývajú sa medzi stromami a svoju hanbu zastierajú figovými listami. Sú oklamaní a klamú samých seba. Pred Vševedúcim a Všadeprítomným Bohom sa nikde neukryjú a nič nezataja.

Nevieme ako dlho trvalo skrývanie sa, ale z vlastných skúseností vieme, že keď sme ako deti vyvedli niečo zlé, viac sme trpeli v očakávaní čo nás čaká než potom, čo sme dostali zaslúžený trest. Keby skrývanie sa prvých ľudí bolo nekončné, potom by sa pre nich aj rajske prostredie zmenilo na peklo, zostali by v spoločenstve Podvodníka – Satana. Peklo nie je oheň a síra, ale odlúčenosť od tváre Božej, úplná izolácia od Božej svätosti. Je to nepochopiteľný prejav Božej lásky, že Stvořiteľ hľadá svoje neverné, zblúdilé stvorenie. Volá nie s hromom a bleskom, ale za podvečerného vánku hovorí: „Adam, kde si?“ Hľadá nie preto, že nevie čo sa stalo, že nevidí ľudí pre veľkosť stromov, alebo pre figové listy, ani nie preto, že nemá s kým komunikovať, veď On môže stvoriť ďalšie bytosti na svoj obraz a podľa svojej potreby, aby mal s nimi spoločenstvo. On volá preto, lebo sa zmilováva nad padlým stvorením, že ho miluje aj v jeho hriechu. Uloženie trestu a následné vyhnanie z raja znamená pre

človeka dostať ešte šancu do budúcnosti. Má očakávať na semeno ženy, ktoré rozšľiape hadovi hlavu, na druhého Adama, ktorý zostane Bohu verný a v ňom začne nové pokolenie na zemi, ktoré prejde cez telesnú smrť do nového neba a novej zeme.

Biblické dejiny spásy potvrdzujú Boží záujem o padlé stvorenie, ktoré Spasiteľ vždy znovu hľadá a volá: *Kde si?* Často volal a hľadal cez hromy a blesky, tvrdými zásahmi do života jednotlivcov i celého spoločenstva, robí tak aj v súčasnosti, ale vždy je to zachraňujúca láska. Vrcholom tejto Božej lásky je Jednorodný Boží Syn – Pán Ježiš Kristus, ktorý

- ◆ *prišiel, aby hľadal a spasil čo bolo zahynulo. (L 19:10)*

ThDr. J. L. Hromádka vydal svojho času publikáciu o základoch biblického učenia pod výstižným titulom: „Evangelium o ceste za človekom“. (Kalich, Praha 1956) Božia cesta za človekom je evangelium, dobrá a radosná správa aj pre súčasnosť. Spisy evanjelií v Novej zmluve opisujú život Pána Ježiša, najmä Jeho verejné účinkovanie, ako chodí po mestách a dedinách, medzi Židmi i Grékmi, aby zachraňoval všetkých, ktorí neodmietajú Jeho pomoc. Jeho utrpenie, kríž, smrť a vzkriesenie udreli pečať na dokonané a dokonalé dielo vykúpenia hriešneho pokolenia. Všetko je Božia milosť.

- ◆ *Lebo Boh tak miloval svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nezhynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho. (J 3:16)*

Aj keď dielo vykúpenia bolo dokonané, Božie volanie človeka, Božia cesta za ním neskončila. Ono pokračuje v histórii ľudstva a v histórii cirkvi na tejto zemi a bude pokračovať až pokiaľ trvá čas milosti. Túto pravdu smieme prežívať vo svojich životoch. Pán Ježiš ako Dobrý pastier hľadal aj mňa, stratenú ovečku, keď som blúdil vo tme hriechu, pohyboval sa nad priepasťou, ba keď som bol na dne priepasti v ohrození pekla, odlú-

čenia od tváre Pánovej. On ma našiel, vzal na svoje ramená a preniesol do svojho ovčince, zapojil do spoločenstva veriacich, aby som rástol duchovne pri Jeho slove pod vedením Ducha Svätého a zostal verný až do smrti, poľahne až do príchodu Pána v moci a sláve v sprievode svojich anjelov. Prenesmierna vďaka za tento nevysloviteľný dar záchranu. Pán Ježiš volá aj teba, milý čitateľ a chce ťa zachrániť pre večný život, čin pokánia a uver v evangelium, uver v Ježiša Krista ako osobného Spasiteľa!

2. Človek hľadá Pána Boha

- ◆ *Hľadajte Hospodina, dokiaľ sa dáva nájsť, vzývajte Ho, dokiaľ je blízko! (Iz 55:6)*

Vo svätom Písme máme veľa príkladov o tom, ako Pán Boh hľadá človeka, ale aj o tom, ako človek hľadá Pána Boha. Takéto výzvy, aká je v citovanom verši z knihy proroka Izaiáša, nájdeme v knihách Starej i Novej zmluvy. Týmto výzvami je človek povzbudzovaný, aby nerezignoval na svoj stav hriešnosti, aby sa spamätal odkiaľ vypadol a hľadal cestu záchranu, aby volal o pomoc. Dejiny náboženstva sú dejinami hľadania cesty človeka k Pánu Bohu. Hovorí sa, že každý človek je tvor náboženský i keď si to nepriznáva, ale jeho hľadanie šťastia toto tvrdenie potvrdzuje. Pravdou je aj to, že žiadna cesta zdola nevedie hore, že nikto z ľudí nepostavil a nepostaví nikdy most cez priepasť hriechu, aby po ňom človek prešiel k Bohu a nie je pravda, že všetky náboženstva vedú k jednému, pravému Bohu. Už sme povedali, že jedine Pán Ježiš je cestou i mostom, prostredníkom a Vodcom k Bohu.

Prečo potom tie biblické výzvy hľadať Pána Boha, keď nakoniec toto hľadanie človeka nikam nevedie? Môžeme sa pýtať aj inak: Môže nejaký človek spolupracovať na svojom spasení? Môže za to, či verí, alebo neverí, keď viera je Boží dar? Ako si máme vysvetliť slová Ž 14:2-3, citované aj v R 3:10-12, že niet nikoho, kto by hľadal Boha, alebo vyznanie ap.

36 ZÁPAS O DUŠI

Pavla

- ◆ *Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, neprebýva dobré, lebo vôľu k dobrému mám, ale nemám sily, aby som to vykonal.*
(Rímskym 7:18)

Skúsme porozumieť zdanlivému rozporu Písma na pozadí troch podobností Pána Ježiša v krásnej 15. kapitole z evanjelia podľa Lukáša: Stratená ovečka nemá orientačný zmysel, sama sa nevie vrátiť domov, ale u strachu a bolesti môže bľačať a vyslať signál k hľadajúcemu pastierovi. Peniaz, ktorý leží v prachu a špine nemôže bľačať, musí ho objaviť metla, ktorá odstráni špinu a ukáže sa jeho tvar a lesk. Márnotratný syn môže priznať svoju vinu, rozhodnúť sa ísť späť k otcovi. Toto sú typy rôznych obrátení hriešnikov. Nad obrátením všetkých je veľká radosť v nebi. Nemohli sa sami zachrániť, ale mohli povedať svoje áno Božiemu hľadaniu. Ak niekto z nás sa začal pýtať po Bohu a volal: „Čo mám robiť, aby som bol spasený?“, bol to signál, že ho Pán Boh hľadá. Vždy je Pán Boh prvý, ktorý ide za človekom a človek môže odpovedať: áno, alebo: nie! Zacheus potreboval Pána Ježiša, chcel ho vidieť a nie len vidieť. Hľadal spôsob, ako sa s Ním stretnúť. Pán Ježiš hľadal Zachea, preto prišiel do Jericha a prechádzal cezeň, práve popri divom figovníku, kde sa skrýval Zacheus, zavolať naň, aby zišiel dolu, lebo v jeho dome musí dnes zostať a tam vyhlásiť, že dnes sa stalo spasenie tomuto domu (L 19, 1-10).

Keď ťa znepokojuje svedomie, ťaží hriech, keď ti zákon ako v zrkadle ukáže tvoju nečistotu a predsa ťa, to je znamenie, že Boh ťa hľadá a ponúka ti záchranu. Ak sa spýtaš čo máš robiť, tu je odpoveď:

- ◆ *Ver v Pána Ježiša a budeš spasený ty aj tvoj dom!* (Sk 16:31)

M. H.

*Cestou svetla
December 2005*

TÉMA ČTENÁŘŮ

✉ Vážení,

děkuji za promptní odpověď. Rovněž kolegyně mi již volala, že časopisy od vás dostala – dokonce 2 ročníky. Je hezké, že se staráte o duše, které z nějaké příčiny „nemají svůj církevní domov“, ať již z příčiny vzdálenosti, nebo – což je dneska časté – z důvodů, že „domov“ teprve hledají a třeba jim ještě žádný nepřirostl k srdci. Sám jsem dospěl k tomu, že v Bibli – Starém i Novém zákoně má každé slovo a každá věta svůj význam. Zdá se mi, že pokud upíváme jen na určitých částech Bible, nepoznáme její plnost. Na druhé straně si myslím, že ke každému člověku Bůh mluví trochu jinak. Bůh sám dává velikou svobodu, kterou často nejsme schopni pochopit a mnohdy se tím navzájem omezujeme. To je to, co mě odrazuje např. od katolické víry – jsou dogmata, to, v co máme věřit. Je však pravda, že snadno můžeme v Bibli zabloudit, dostat se na scestí. Vždyť o každém verši lze napsat minimálně knihu, která však zdaleka nemusí vyčerpat všechno – řekl bych, že nikdy nebudeme moci říci, že už víme všechno. A na první pohled (často i na padesátý) nejsme schopni pochopit význam, který nám Bůh sděluje. Navíc prostřednictvím jediného verše lze za různých okolností předat tisíce sdělení. Sám jsem jako laik sedm let pracoval v redakci církevního časopisu, ale nakonec jsem se cítil svázán zaběhlými zvyklostmi. Stále hledám. Jsem i členem Společnosti křesťanů a židů. Jsou mi sympatické myšlenky, že Bůh se nemusí projevat jen křesťanskou zvěstí, ale že je to tentýž Bůh, kterého z jiné stránky vnímají lidé v Asii a jinde (hledání společných stránek nejvyšších představitelů církví např. v dialogu s dalajlámou). Co však nechápu, je zdůrazňování oddanosti a lásky k Ježíši Kristu – o jeho vztahu k němu není pochyb, ale zdá se mi, že se zatím ztrácí Bůh v plnosti své zvěs-

ti. V Ježíši sice je plnost, ale tu je možno pochopit jedině na pozadí celého Božího zjevení, Starým zákonem počínaje. Co se týče mě, nejsem schopen křesťanským společenstvím (a potažmo Bohu) obětovat čas v míře dostatečné. Moje akce jsou výsledkem vnitřního rozhodnutí, které nijak zvlášť neovlivňuji. ... Zdravím vás a to, co děláte, je moc užitečné.

– Jan Š. –

VEDOU VŠECHNY CESTY KE STEJNÉMU CÍLI?

Irský dramatik George Bernard Shaw jednou řekl:

Je jen jedno náboženství, ale má stovky verzí.

V naší pluralistické společnosti se k takovému pohledu na náboženství kloní stále více lidí. Je možné, že buddhismus, křesťanství, hinduismus, islám, judaismus a další představují různé cesty, které vedou ke stejnému cíli? Kdyby to bylo pravda, nebylo by třeba vést spory o tom, které náboženství je to „pravé“. Takové spory by byly zcela zbytečné. Kdybychom takto nahlíželi na náboženství, vedlo by to nakonec k menší náboženské bigotnosti a k větší spolupráci mezi lidmi různého přesvědčení.

Co když ale všechny cesty nevedou ke stejnému cíli? Náboženské tradice jako islám a buddhismus se od sebe podstatně liší. Jak si můžeme být vědomi těchto rozdílů, a přesto trvat na tom, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli? Pokud ale všechny cesty nevedou ke stejnému cíli, potom se zdá být nevyhnutelné, abychom na základě dostatku informací učinili volbu, která může mít závažné důsledky. Tento článek je malým zamyšlením nad argumenty pro a proti tvrzení, že všechny (náboženské) cesty vedou ke stejnému cíli.

První možnost: Všechny cesty vedou ke stejnému cíli

Někteří lidé tvrdí, že všechna náboženství představují různé, ale stejně hod-

notné cesty ke stejnému cíli. Přestože si každé náboženství může volit svou vlastní cestu, na vrcholu stejné hory se všechny cesty setkávají. Zastánci tohoto tvrzení jsou si vědomi rozdílů ve věrouce i praxi, kterými se odlišují buddhisté od křesťanů, hinduisté od židů a muslimové od šintoistů. Na podporu své teze obvykle uvádějí následující argumenty:

(1) Tvrdit, že jedno náboženství je pravé a jiná, která s ním nesouhlasí, jsou falešná, je netolerantní a etnocentrické. Je zřejmé, že tento druh netolerance způsobil mnoho krveprolití.

(2) Protichůdná tvrzení různých náboženství nedokazují, že jedno náboženství je pravé a ostatní jsou falešná. Místo toho se ukazuje, že žádné náboženství neobsahuje celou pravdu, ale jen její části. Představte si například, že se tři slepí muži dotýkají slona. První slepec se dotýká slonovy nohy a říká: „Myslím, že slon je jako kmen velkého stromu.“ Druhý slepec s ním nesouhlasí: „Ne, myslím, že slon je jako had,“ říká, zatímco se drží slonova chobotu. Třetí slepec na to odpoví: „Ne, nikdo z vás nemá pravdu, slon je jako zed“, protože se dotýká slonova boku. Každý slepec si myslí, že má pravdu a že ti druzí se mýlí, přestože všichni tři se dotýkají stejného slona. Není podobným způsobem možné, že všechna náboženství jsou ve spojení se stejnou nejvyšší realitou, a jen ji popisují různým způsobem?

(3) Existuje etické jádro, které je společné pro všechna náboženství. Například různé formulace „Zlatého pravidla“ nacházíme v judaismu, jainismu, křesťanství, taoismu, islámu a buddhismu. Každá z těchto tradic navíc vytváří v životech jejich zastánců podobné etické/morální proměny. Určitě by bylo obtížné dokázat, že jedna náboženská tradice je v proměně života svých následovníků účinnější než druhá.

Tyto tři argumenty se nejčastěji uvádějí k podpoře tvrzení, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli. Asi nejdůmysl-

38 ZÁPAS O DUŠI

nější formulací tohoto pohledu na věc je „pluralistická hypotéza“ filozofa Johna Hicka.⁽¹⁾ Hickova pluralistická hypotéza se pokouší vysvětlit čtyři fenomény: skutečnost, že lidé jsou v podstatě nábožensští, rozmanitost náboženských představ, předpoklad, že náboženská víra není iluzí a skutečnost, že téměř všechny náboženské tradice pozitivně mění životy svých následovníků. Hick tvrdí, že existuje jedna nejvyšší realita (kterou nazývá „Real“ – „Skutečnost“) a že žádná náboženská tradice nedokáže tuto nejvyšší realitu vnímat přímo, protože trpí jakousi slepotou a představuje tedy pouze autentický způsob, jak tuto realitu vnímá a zakouší.

Hick si je plně vědom, že různé náboženské tradice mají rozdílný pohled na mnoho klíčových bodů. Tvrdí ale, že téměř každé náboženství přináší pozitivní morální změnu (kterou nazývá „spasení/osvobození“) v životech svých stoupenců. Ve světle toho věří, že nedává smysl vnímat jedno náboženství jako pravdivé a jiná jako falešná. Místo toho Hick tvrdí, že všechna náboženství jsou rovnocennými prostředky ke spasení/osvobození.

Pluralistické interpretace náboženství, jako je tato Hickova, mají velmi příznivý ohlas. Já na nich však shledávám nedostatky, které je při finální analýze činí nepřijatelnými. Zaprvé, nejsou schopny podat řádné vysvětlení konfliktních nároků na pravdivost různých náboženství. Zadruhé, aby se vyhnuly prvnímu problému, radikálně reinterpretovaly specifické tradice.

Achillovou patou tvrzení, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli, je problém vnitřní soudržnosti. Každá náboženská tradice si činí nároky na pravdivost, které jsou v rozporu s nároky na pravdivost jiných náboženských tradic. Stručně prozkoumáme tři oblasti rozporů.

(1) První spornou oblastí je povaha nejvyšší skutečnosti (jako je Bůh). Mezi monoteistickými náboženstvími, (jako

jsou judaismus, křesťanství a islám) a panteistickými náboženstvími (jako je hinduismus a buddhismus) existuje propastný rozdíl. Muslimové tvrdí, že existuje jen jeden Bůh, Alláh, který stvořil vesmír z ničeho. Někteří hinduisté však nevěří v osobního stvořitele, ale v Brahma, neosobní absolutní realitu, která prostupuje vším. Jiní hinduisté věří, že jsou milióny bohů (jako je Brahma, Višnu, Šiva a Kršna), kteří jsou manifestacemi Brahma.

(2) Druhá sporná oblast se vztahuje k osudu jednotlivců při smrti. Podle islámu každý z nás jednou zemře a pak jej čeká soud před Alláhem. V závislosti na Alláhově rozsudku budeme trávit věčnost v nebi nebo v pekle. Naproti tomu mnoho hinduistů věří, že podmínky naší minulé a budoucí existence jsou určeny kosmickými zákony karmánu. Po smrti se každý převtělí do jiné formy (lidské, zvířecí, atd.).

(3) Každá náboženská tradice také jinak pojímá podstatu těžkostí, které postihují celý svět. Hindové například tvrdí, že touto podstatou je samsára. Samsára je nekončící cyklus zrození, smrti a opětovného narození, do kterého je každý polapen. Jen skrze poznání svého vztahu k Brahma a skrze náboženskou oddanost může být tento cyklus přerušen a můžeme zakusit mókšu (vysvobození). Křesťanství naproti tomu tvrdí, že všeobecný problém, kterému čelí každý člověk, je oddělení od Boha. Podle křesťanství se každý člověk vzbouřil proti Bohu tím, že porušil jeho přikázání (což Bible nazývá hříchem). Křesťanství trvá na tom, že neexistuje žádné lidské řešení tohoto problému. Jen skrze vztah s Ježíšem Kristem lze tento problém překonat. Křesťané věří, že Ježíš Kristus zaplatil za náš hřích svou smrtí na kříži, aby se náš vztah s Bohem mohl obnovit.

Tato rozporná pojetí povahy nejvyšší skutečnosti, osudu jednotlivců po smrti a podstaty těžkostí, kterým čelí lidstvo,

jsou jen některá z mnoha dalších. Tyto konflikty činí argument, že „všechna náboženství vedou ke stejnému cíli“, málo pravděpodobným. Následující ilustrace nám pomůže pochopit, proč tomu tak je. Uvažujte o dvou výrocih:

- Fotbalové mužstvo Severozápadní univerzity vyhrálo v roce 1995 šampionát.
- Fotbalové mužstvo Severozápadní univerzity nevyhrálo v roce 1995 šampionát.

Je zřejmé, že oba tyto výroky nemohou být pravdivé současně. Tato samozřejmá pravda se často označuje jako princip „absence rozporů.“ Tato zásada má pro naše zkoumání velký význam. Dva protichůdné výroky nemohou být současně správné. Pokud proto dvě náboženství tvrdí, že jsou pravdivá a přitom jsou navzájem v rozporu, nemohou být obě pravdivá. Když muslimové tvrdí, že každý člověk žije jen jednou a pak čelí soudu a hinduisté tvrdí, že každý člověk žije mnoho životů, určených zákonem karmánu, musí se někdo z nich mýlit.

Někteří lidé v zásadě souhlasí s tím, že učení náboženských tradic jsou ve vzájemném rozporu, ale přesto nesouhlasí s mým závěrem vzhledem k významu těchto rozporů. Mohli by namítnout, že všechna tato řeč o sporných „nárocích na pravdivost“ vychází z nepochopení náboženského jazyka. Jazyk, kterým se jednotlivá náboženství vyjadřují, je vysoce symbolický. Například Bible používá mnoho antropomorfismů k popisu Boha (král David například popisuje Boha jako pastýře, který se stará o své ovce). Nebylo by proto lepší hovořit spíše o rozdílných metaforách než o rozdílných tvrzeních, činících si nárok na pravdu?

Pokud však budeme interpretovat veškerý náboženský jazyk symbolicky, vyhneme se problému konfliktu „pravdivých tvrzení“ jen za velmi vysokou cenu. Tvrdit, že veškerý náboženský jazyk je symbolický, abychom se vyhnuli konflik-

tu, je jako uřezat si ruku, abychom se vyhnuli krvácení z prstu. Zastaví krvácení, jen aby vznikl větší problém. Abych ukázal, proč tomu tak je, musím nejprve stručně vysvětlit povahu náboženského jazyka.

Tak, jako skladba pro orchestr využívá širokou škálu hudebních nástrojů, tak náboženský jazyk používá různé literární žánry včetně poezie, mýtu, historie a přímočaré prózy. Přesto skutečnost, že místy je náboženský jazyk vysoce symbolický, nepopírá skutečnost, že jednotlivá náboženství vycházejí z tvrzení, která považují za pravdivá. Místo toho se ukazuje, že náboženské pravdy přicházejí v rozmanitých formách a správná interpretace náboženského jazyka vyžaduje pečlivou pozornost k danému literárnímu žánru.

Kritickou otázkou je: Má náboženský jazyk v úmyslu popisovat skutečnosti, které existují nezávisle na našem vnímání, nebo jsou tvrzení jako „Bůh existuje“ pouhými subjektivními vyjádřeními citového stavu člověka? Pokud náboženské výroky – bez ohledu na svůj žánr – mají v úmyslu popisovat skutečnosti, které objektivně existují, potom také existuje možnost konfliktů mezi nimi. Pokud na druhé straně je veškerý náboženský jazyk symbolický takovým způsobem, že náboženské výroky nemohou být ve vzájemném rozporu, potom se zdá, že náboženský jazyk nepoukazuje na něco, co existuje nezávisle na nás. To vytváří z náboženského jazyka pouhý komentář našich subjektivních psychologických stavů.⁽²⁾ Je zajímavé, že tento přístup se velmi podobá pohledu Sigmunda Freuda na náboženský jazyk. V Budoucnosti iluze Freud napsal:

Tyto náboženské představy, které jsou nám předávány v podobě učení, nejsou rychle navozeny zkušeností nebo konečným výsledkem přemýšlení: jsou to iluze, naplnění nejstarších, nejsilnějších a nejnaléhavějších přání lidstva ... A tak benevolentní

40 ZÁPAS O DUŠI

vláda božské Prozřetelnosti utiňuje náš strach z nebezpečí života. ...⁽³⁾ Freud věřil, že náboženský jazyk je zcela metaforický. Tvrdil, že výroky, jako „Bůh existuje“, pouze vyjadřují určité psychologické potřeby. Problémem je, že člověk se nemůže důsledně odvolávat na kategorii metafory/symboliky, aby vyřešil konfliktní tvrzení různých náboženství a přitom trvat na tom, že se Freud mýlí.

V tomto okamžiku bude vhodné se vrátit k obrazu tří slepců a slona. Výše jsme se zabývali možností, že náboženské tradice jsou jako tři slepci, kteří se pokoušejí popsat stejného slona. Každý z nich popisuje slona jinak. Jsou náboženství světa jako tyto tři slepci?

Jakkoli je tento obraz sympatický, ponechává jednu otázku nezodpovězenou: Jak víme, že tyto slepci popisují stejného slona? Co když se první slepec, který říká, že slon je jako kmen velkého stromu, skutečně dotýká kmene stromu? Co když se druhý slepec, který tvrdí, že slon je jako had, ve skutečnosti drží hadice? Co když se třetí slepec, který tvrdí, že slon je jako velká stěna, ve skutečnosti dotýká stěny velké budovy? Kritickým problémem tohoto podobenství je, že předpokládá to, co chce dokázat – že se tři slepci dotýkají slona. Ale jak víme, že se tři slepci dotýkají slona? Jen z toho, že to obraz předpokládá.

Pokračujme dále. Co když tvrzení každého slepce o (zdánlivém) slonovi nejsou jen odlišná, ale dokonce rozporná? Bylo by potom stále ještě možné věřit, že popisují stejného slona? Kolik rozporů bude potřeba, než se stane zřejmým, že nepopisují stejného slona? Podobnou otázku si můžeme klást vzhledem ke tvrzení, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli. Jak víme, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli?

Druhá možnost: Všechny cesty nevedou ke stejnému cíli

Na první pohled se tento názor zdá být nerozumný. Není takový typ tvrzení netolerantní? A není zásadní otázkou

upřímnost osobního přesvědčení? Nakonec, i kdyby byla „pravá“ jen jedna cesta, jak ji můžeme identifikovat? Předtím, než budeme diskutovat o těchto věcech, bude užitečné prozkoumat argumenty na podporu tohoto stanoviska.

Silnou stránkou tohoto přístupu je, že bere náboženské tradice vážně. Pokouší se porozumět víře buddhistů, hinduistů, židů, muslimů a křesťanů v jejím kontextu. Jedná se o kritickou záležitost. První tvrzení – že všechny cesty vedou ke stejnému cíli – může být považováno za platné, jen když radikálně reinterpreтуjeme učení různých náboženských tradic tak, aby nebyly ve vzájemném rozporu.

Navíc, zakladatelé mnoha náboženských tradic zastávali teze, o kterých věděli, že jsou v protikladu k tvrzením jiných náboženství. Buddha například odmítal učení hinduistů vzhledem k příčině samsáry (nekonečného koloběhu zrození, smrti a nového narození). Mojžíš, klíčová postava judaismu, odmítal polyteismus kananejských národů, které obklopovaly národ Izrael a tvrdil, že jen jediný Bůh, Jahve, stvořil svět a má být uctíván. Ve skutečnosti určitým částem Mojžíšova učení v Pentateuchu nejlépe porozumíme, když je budeme chápat jako polemiku s náboženskými systémy obklopujících kananejských národů. Mohamed, zakladatel islámu, odmítal polyteismus, který převládal v Arábii šestého století. Ježíš Kristus, zakladatel křesťanství, tvrdil:

◆ *Já jsem cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k otci než skrze mne. (Jan 14:6)*

Jinými slovy, tyto náboženství zakladatelé věděli, že určitá tvrzení, která vyslovili, jsou v protikladu k tvrzením jiných náboženství.

Naše druhé pojetí vychází z pozorování, že každé náboženství zastává tvrzení o povaze nejvyšší skutečnosti (Bůh, Brahma, Nirvána), původu lidstva, osudu

ZÁPAS O DUŠI 41

člověka po smrti a cestě spasení nebo vysvobození. Skutečnost, že náboženství činí taková tvrzení s nároky na pravdivost, má závažné následky. Jak jsme již viděli, když jsou tvrzení dvou náboženství ve vzájemném rozporu, nemožno být obě pravdivá. Vylučují to zákony logiky.

Ne každý je však přesvědčen, že náboženství zastávají tvrzení s nároky na pravdivost.⁽⁴⁾ Filozof Mortimer Adler ve své knize *Pravda v náboženství* rozlišuje mezi tzv. „záležitostmi pravdy“ a „záležitostmi vkusu.“⁽⁵⁾ Nejjednodušší bude ilustrovat Adlerovo rozlišení na těchto příkladech:

- Carmen prodává tu nejlepší pizzu v Chicagu
- *Star Trek* patří mezi mé oblíbené televizní seriály
- mým oblíbeným baseballovým mužstvem jsou Cubs

Adler řadí tyto výroky do záležitostí vkusu. Uvažujte ale o jiných příkladech:

- Michiganská univerzita je členem konference Big Ten.
- George Bush je současným prezidentem USA.
- John Fitzgerald Kennedy byl zavražděn v Dallasu v Texasu.

Takové výroky Adler nazývá záležitostmi pravdy. Adler říká, že záležitosti pravdy od nás požadují, abychom činili rozhodnutí vždy, když „množství důkazů nebo převaha důvodů poukazuje určitým směrem ...“⁽⁶⁾ Toto Adlerovo užitečné rozdělení vzbuzuje následující otázku: Jaký druh tvrzení mají náboženské tradice? Jsou tvrzení náboženství pouhými otázkami vkusu nebo jsou také otázkami pravdy? Uvažujme o následujících tvrzeních křesťanství:

- Ježíš Kristus byl Žid, který žil v Palestině na počátku prvního století.
- Ježíš Kristus byl popraven římskými vojáky na kříži okolo roku 30 n. l.
- Ježíš Kristus tři dny po své smrti vstal z mrtvých a ukázal se více než třem stům svědků.

Člověk může diskutovat o pravdivosti těchto tvrzení, ale nemůže popřít skutečnost, že tato tvrzení spadají do kategorie „záležitostí pravdy“.

Proti tvrzení, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli, bývá často vzneseno několik typických námitek.

Za prvé se namítá, že takový postoj je úzkoprsý a netolerantní.

Za druhé se často naznačuje, že pravda není až tak důležitá a že ve skutečnosti záleží na upřímnosti přesvědčení člověka.

Za třetí, i když se připouští, že může být jedna cesta pravá a jiné ne, tvrdí se, že neexistuje způsob, jakým bychom určili, která cesta je ta „pravá“ a že neexistuje žádné neutrální měřítko, podle kterého bychom mohli hodnotit náboženské přesvědčení.

Rozeberme si tyto tři námítky:

(1) Tolerance je velmi populární slovo dnešní doby. Často nám bývá připomínáno, že máme být tolerantní k těm, s nimiž nesouhlasíme. Proti tomu by jistě nikdo nic nenamítal. Jistě je to lepší než ostatní možnosti. Dějiny světa jsou prosycené následky náboženské bigotnosti – svatými válkami, křížáckými výpravami, inkvizicí, atd. Takové věci, prováděné pod praporem náboženství, jsou morálně trestuhodné. Proto je důležité, abychom dále pokračovali ve vytváření světa s větší náboženskou svobodou.

Je však důležité nezaměňovat toleranci s pravdivostí. Představte si, že bych před fanouškem soupeřícího basketbalového týmu řekl, že můj tým vyhrál v roce 1989 mistrovský pohár a on by na to reagoval:

Říci něco takového je neuvěřitelně netolerantní!

Taková odezva je přinejlepším matoucí a stírá důležitý rozdíl. Znamená moje tvrzení, že můj komunikační styl postrádá laskavost nebo že mé tvrzení je falešné? Možná, že jsem jako fanoušek svého týmu protivný, ale způsob vyjádření je nutné pečlivě odlišit od jeho pravdivosti.

42 ZÁPAS O DUŠI

Podobně i při zkoumání tvrzení jednotlivých náboženských tradic musíme pečlivě dbát na to, abychom nezaměňovali toleranci s pravdivostí. Říci, že je netolerantní prohlašovat, že

všechny cesty nevedou ke stejnému cíli nedává smysl. Předmětem sporu je totiž pravdivost nebo nepravdivost tohoto prohlášení.

(2) Druhá námitka se týká upřímnosti. Někdo může říci:

To, čemu člověk věří, ve skutečnosti není tak důležité. Ve skutečnosti záleží na upřímnosti přesvědčení.

Upřímnost je určitě důležitá. Ale upřímnost, se kterou někdo zastává určitý světonázor, musíme pečlivě odlišit od jeho pravdivosti. Abychom si ilustrovali tento rozdíl, představme si, že jsme studenti v chemické laboratoři. Učitel oznámí, že náš první pokus bude zahrnovat výzkum vlastností kyselin. Postaví půllitrovou kádinku s průhlednou tekutinou na stůl a řekne:

To je kyselina sírová.

Váš spolužák ale řekne:

Nevěřím, že je to kyselina sírová.

Vypadá to jako voda.

Tento spolužák je tak upřímný ve svém přesvědčení, že kádinka obsahuje vodu, že se rozhodne se z ní napít.

Co se s ním stane? Pokud bude mít štěstí, přežije do dalších hodin chemie příští týden. Navzdory upřímnosti, spolužákova víra v to, že kádinka obsahuje vodu, nezměnila kádinku svůj obsah. Může z celého svého srdce věřit, že kádinka obsahuje jen vodu, ale kyselina jej stejně zabije. Přesvědčení člověka o daném předmětu (nebo stavu věcí) se musí pečlivě odlišit od vlastního předmětu nebo stavu věcí. Člověk může být upřímný, a přitom se upřímně mýlit.

(3) Třetí námitka se týká problému objektivity. Říká, že i když je jedno náboženství pravdivé a jiná jsou falešná, neexistuje žádné neutrální kritérium, podle kterého bychom mohli náboženské tradi-

ce hodnotit. Pokud se například zeptáte muslima, proč odmítá hinduismus, řekne, že nesouhlasí s učením Koránu. Podobně, když se buddhisty zeptáte, proč odmítá křesťanství, odpoví, že se liší od učení Buddha.

I když je pravda, že zastánci jedné tradice mohou odmítat učení jiných náboženství, protože nezapadají do učení jejich náboženství, nepředstavuje to samotný důvod pro to tvrzení, že neexistují žádná kritéria, podle kterých bychom mohli hodnotit náboženské tradice.

Věřím, že existuje přinejmenším pět „na tradicích nezávislých“ kritérií.⁽⁷⁾ Jsou to:

1. logický soulad
2. přiměřená podpora fakty
3. možnost ověření na zkušenosti
4. soulad s jinými druhy poznání a
5. morální faktory.⁽⁸⁾

Tato kritéria jsou přístupná zkoumání teorie – historické, vědecké nebo náboženské.

Na počátku této eseje jsem položil otázku: „Vedou všechny cesty ke stejnému cíli?“ Naše stručné zkoumání tvrzení náboženských tradic, jako je buddhismus, hinduismus, křesťanství, islám a judaismus nepotvrdilo, že by bylo lze dokázat, že všechny cesty vedou ke stejnému cíli. Vzájemně se vylučující tvrzení různých náboženství ukazují přesný opak. Abych byl intelektuálně poctivý, musím na otázku, zda všechny cesty vedou ke stejnému cíli, odpovědět NE. Z toho vyplývá, že je naší odpovědností zkoumat cesty, před kterými stojíme a učinit informovanou volbu.

Postskriptum ...

Někoho možná mé závěry znepokojí. Různých náboženství je ohromné množství, čím mám začít? Mohu nabídnout jen svou vlastní zkušenost. Z vlastního studia křesťanské víry jsem přesvědčen o pravdivosti jejich tvrzení. I když jsem vyrostl v křesťanské rodině, moje osobní studium začalo v prvním ročníku na univerzitě v Michiganu. Kládl jsem si spous-

tu otázek, jako: „Jak vím, že Bůh existuje?“, „Mohu věřit Bibli?“ Během toho roku jsem pečlivě přečetl většinu Nového zákona. Byl jsem překvapen, že křesťanství umožňuje hodnotit pravdivost jeho výroků. Dovoďte mi, abych to vysvětlil.

Ústředním tvrzením křesťanství je, že Bůh vstoupil do lidské historie před dvěma tisíci lety skrze člověka jménem Ježíš Kristus, který zemřel na kříži mezi dvěma zločinci a o tři dny později vstal z mrtvých. Pravdivost křesťanství závisí na kritické historické události – vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých. V dopise skupině křesťanů v prvním století apoštol Pavel napsal toto o významu Kristova vzkříšení:

◆ *Jestliže Kristus nebyl vzkříšen, pak je naše zvěst klamná, a klamná je i naše víra. (1. Korintským 15:14)*

Jinými slovy, pokud Kristus nevstal z mrtvých, je křesťanství falešné.

Aby tedy mohl někdo vyvrátit křesťanství, musel by jen dokázat, že Kristus nikdy nevstal z mrtvých. Před několika lety se jeden skeptik vůči křesťanství jménem Josh McDowell rozhodl to učinit. Chtěl napsat knihu, která by dokázala mylnost křesťanství. Ve své knize *Důkaz*, který vyžaduje rozsudek píše:

Po více než sedmi sty hodinách, co jsem studoval tento předmět a pečlivě zkoumal jeho základy, jsem dospěl k závěru, že vzkříšení Ježíše Krista je buď tím nejohavnějším, nejzlomyslnějším a nejbezcitnějším podvodem, nebo tou nejúžasnější skutečností dějin.⁽⁹⁾

Jako skeptik vůči křesťanství Josh McDowell nejen zjistil, že důkazy pro vzkříšení Krista z mrtvých jsou přesvědčivé, ale on sám se stal následovníkem Ježíše Krista. Protože křesťanství nabízí kritéria, podle kterých lze hodnotit jeho nároky na pravdivost, stává se tak dobrým startovním bodem ke zkoumání náboženství.

– Keith E. Johnson –

je absolventem University of Michigan a

Trinity International University. Častými tématy jeho univerzitních přednášek bývá náboženská pluralita a srovnávání náboženství. V současné době pracuje jako koordinátor teologického vzdělávání Campus Crusade for Christ a žije v Indianopolisu.

Poznámky:

- (1) Viz John Hick, *An Interpretation of Religion: Human Responses to the Transcendent* (New Haven: Yale, 1989). Hodnocení Hickovy hypotézy: viz Harold A. Netland, *Dissonant Voices: Religious Pluralism and the Question of Truth* (Grand Rapids: Eerdmanns, 1991), 196-233.
- (2) Za zmínku také stojí uvést, že takový pohled na náboženský jazyk znamená radikálně jej přeinterpretovat, což zastánci mnoha náboženských tradic považují za nepřijatelné. A i když snad někteří věřící souhlasí, že náboženská víra vyjadřuje v metaforickém smyslu jejich subjektivní emocionální stavy, není to jistě názor všech. Mnozí naopak věří, že jejich náboženské doktríny popisují objektivní realitu.
- (3) Sigmund Freud, *The Future of an Illusion*, trans. W. D. Robson-Scott, rev. James Strachey (New York: Doubleday, 1964), 47-48.
- (4) Don Cupitt například tvrdí, že pravda náboženství je jako pravda umění. Viz Don Cupitt, „The Death of Truth,” *New Statesman*, April 5, 1991, 23-24.
- (5) Mortimer J. Adler, *Truth in Religion: The Plurality of Religions and the Unity of Truth* (New York: MacMillan, 1990), 2-5.
- (6) *Ibid.*, 3.
- (7) Tím neříkám, že hodnocení náboženských tvrzení nárokových si pravdivost je lehký úkol. Když se člověk pokouší demonstrovat pravdivost určitého náboženského přesvědčení, vystává mnoho komplikovaných gnozeologických otázek. Věřím ale, že náboženské výroky posuzovat lze. Užitečným rozbořením na toto téma je: Basil Mitchell, *The Justification of Religious Belief*. New York: Seabury, 1973.
- (8) Viz Harold A. Netland, *Dissonant Voices: Religious Pluralism and the Question of Truth* (Grand Rapids: Eerdmanns, 1991), 151–95.
- (9) Josh McDowell, *Evidence That Demands a Verdict: Historical Evidences for the Christian Faith*, rev. ed. (San Bernardino: Here's Life, 1979), 179.

Viz též: <http://www.jakyje.net> Tolerance nebo láska?; Je křesťanství netolerantní?; Vedou všechny cesty ke stejnému cíli?; Křesťanství a jiná náboženství; Proč pouze křesťanství?

44 ZÁPAS O DUŠI

ROZPORY V BIBLI?

Je Bible inspirovaným Božím slovem nebo jen souborem lidmi napsaných dokumentů? Kdyby byla božsky inspirována dobrým neměnicím se Bohem, nebyly by v ní žádné rozpory ... není divu, že více než 65 milionů Američanů nepatří k žádné církvi.

To je tvrzení „Společnosti separatistů“, skupiny ateistů, kteří následují zjevení své kněžky Madalyn Murray O'Hair. Mnoho agnostiků a ateistů dnes šmahem odmítá Bibli jako Boží slovo s tím, že se odvolává na „nesčetné rozpory“, které v ní údajně jsou. Říkají: „Jak můžete očekávat, že budeme věřit ve všemohoucího Boha, který si nedokáže uhlídat své zjevení?“

Tvrdím, že tito lidé prostě neznají skutečnosti. Většina z těch, kdo hovoří o „nesčetných rozporech“ dokážou jmenovat nejvýše tři nebo čtyři, o kterých ale nemají žádné hlubší poznání. Platí zde smutná pravda, že „mnozí odkládají Bibli předtím, než ji vůbec otevřou.“

Kromě těch, kdo nemají žádné vědomosti o takzvaných rozporech, jsou zde lidé, kteří tvrdí, že jsou schopni nám je předložit ke zkoumání. Musíme se jimi zabývat. Něco jiného je říci: „Nikdo ještě nebyl schopen předložit jediný absolutní rozpor“ a něco naprosto jiného je být schopen podpořit toto tvrzení důkazy. Co by průměrný křesťan dělal například s knihou Dewey Beegle *Písmo, tradice a neomylnost*, kde jsou na mnoha stránkách uvedeny příklady toho, co Beegle nazývá rozpory? Tento článek vznikl z touhy sdílet zásady, které jsem se naučil při řešení takových rozporů. Existují hodnotná, rozumná a solidní vysvětlení těchto patrných rozporů.

Nejprve si položíme otázku: co je to vlastně rozpor? W. Arndt ve své knize *Protičečí si Bible?* (s. viii) říká, že rozpor je „princip, že je nemožné, aby stejná věc existovala a neexistovala současně a ve stejném významu. ... To v podstatě

souhlasí se slavnou Aristotelovou definicí ... „že by stejná věc byla a nebyla v současné době pro stejnou osobu a ve stejném ohledu platná, je nemožné.“ Můžeme jednoduše říci: „nemůže být horko, zima, sucho, mokro, slunečno a zamračeno na stejném místě ve stejnou dobu.“

V řeči logiky je to vyjádřeno jako „A nemůže být neA.“ Abychom vyřešili zjevné rozpory v Bibli, potřebujeme doložit jedinou jinou možnost. Pokud někdo říká, že nikdy nic neukradl, musíme, abychom dokázali, že nemluví pravdu, dokázat, že alespoň jednou něco ukradl. Nezáleží na tom, jestli kradl jednou, desetkrát nebo tisíckrát. Pořád je to „vícekrát než nikdy“. Stejně tak, kdo říká, že Bible si protičečí, tím tvrdí, že nikdo nikdy nemůže najít možné řešení. Jakmile předložíme byt' jen jedinou možnost, vyvrátili jsme jeho rozpor. Další možná prohlášení z jeho strany jen zesměšňují jeho pozici. Někdy existuje pět i více řešení jednoho zdánlivého rozporu a věřící si může zvolit to, které považuje za nejlepší.

Další věc, kterou musíme vzít v úvahu při studiu předpokládaných rozporů, je takzvané „Aristotelovo diktum“, které říká „presumpce nevinny má být uznána dokumentu samotnému, a nemá si ji přisuzovat kritik sám sobě.“ Jinými slovy, autor pravděpodobně ví o události více než kritik, a proto bychom mu měli přisoudit presumpci nevinny až do té doby, dokud nebudeme mít důkaz opaku. (viz John Warwick Monthermy, *Dějiny a křesťanství*, s. 29).

Některé z „protikladů“ můžeme ve skutečnosti vidět jako Boží způsob, jak dovoluje Bibli vítězit v téměř nemožné situaci. Kdyby například byla evangelia naprosto stejná, kritici by okamžitě křičeli: „Komplot!“ „Tajná dohoda!“ A kdyby si evangelia skutečně protičečila, kritici by křičeli ještě hlasitěji: „Podvod! Jak může pravý Bůh lhát?“ Bůh si zvolil dokonalou cestu mezi těmito dvěma pozicemi. Řídil mysl a srdce pisatelů Bible, aby napsali

ZÁPAS O DUŠI 45

přesně to, co chtěl, ale jejich vlastním stylem. To poskytuje prostor pro rozdíly, ale bez rozporů.

To je jedno možné vysvětlení pro rozmanitost psaného svědectví Bible. Další vysvětlení dobře podal biskup Richard Whately (O potížích při výkladu spisů sv. Pavla):

„Zdánlivé rozpory v Bibli nepochybně byly zamýšleny ne jako pouhé obtíže, které mají vyzkoušet naši víru a trpělivost, ale jako nevhodnější způsob školení, který mohl být vymyšlený, tím, že vzájemně vysvětlují a mění nebo omezují a rozšiřují význam jeden druhého ... Školení takto vyjádřená jsou evidentně nápadnější a pravděpodobněji získají více pozornosti. Také proto, že vyžadují pečlivou úvahu, je u nich pravděpodobné, že učiní trvalý dojem.“

Nikdy bychom neměli zapomínat na to, že skutečnost, že neznáme určitou odpověď, neznamená, že musíme přiznat porážku a říci, že žádná odpověď neexistuje. Mnoho mladých křesťanů přestalo číst Bibli kvůli strachu z toho, že bude poškozena jejich víra, protože nebyli schopni zodpovědět si vlastní otázky o problematických biblických pasážích. Nikdo z nás nezná všechny odpovědi. Já sám jsem nečetl vše, co bylo napsáno o domnělých rozporech nebo jejich řešeních, a přesto mohu s důvěrou říci, že od té doby, co jsem začal studovat, jsem nenašel „rozpor“, na který jsem nemohl odpovědět sám nebo najít odpověď u někoho jiného. Kdybych nebyl schopen najít odpověď, svědectví mé předchozí zkušenosti mě povede k pochybnostem o sobě samém a mém studiu, nikoli k pochybnostem o Bibli („v množství rádců je moudrost“ – Přísloví 11,14; 15,22; 24,6)

Existuje ještě přímější způsob, jak odpovědět na běžné námitky vůči pravdivosti Bible. Křesťanství je v několika ohledech výjimečné. Může poukázat na historické důkazy pro potvrzení mnoha svých tvrzení. Křesťanství tvrdí, že Bůh

se nám zjevil ve svém psaném slově a v osobě Ježíše Krista (*Židům 1:1*). Křesťanství dokázalo toto tvrzení historicky ověřitelnou událostí tělesného vzkříšení Ježíše Krista. (*Římanům 1:3-4*). On sám potvrzoval důvěryhodnost Starého zákona (*Lukáš 24:25-27, 44*) a proročky i Nového zákona (*Jan 14:26*).

– Bob Passantino, copyright 1992 –
aia@answers.org (*Answers In Action*)
<<http://answers.org>>

Závěrem:

Křesťané: nebojte se Bible, nebojte se zkoumání, nebojte se otázek a nesudte druhé za to, že vám otázky kládou. Lidé pochybující: ptejte se dále, hledejte, ale nečiňte ukvapené závěry.

Převzato z <<http://www.jakyje.net>>

DUŠIČKY, HALLOWEEN a jedno výročí

Barevný podzim a padání listů je přírodní loučení s létem. Symbolizuje smrt přírody a oznamuje příchod zimy. Blíží se konec měsíce a před sebou máme tradiční Dušičky, nebo-li Den všech svatých. S nimi se do našich končin tlačí jiný svátek, svátek duchů – Halloween. Může se zdát, že jde o ryze americký svátek, ale svůj původ má v Evropě. Podívejme se, jaký je mezi oběma svátky rozdíl.

V dávných dobách pohanské Evropy pohanští kněží určili 31. října za den, kdy vzdávali čest mrtvým. Zapalovaly se ohně, které měly zapudit duchy zimy a na usmířenou, aby lidem neškodili, byly jim dávány drobné dárky. Keltští kněží věřili, že některé ženy se daly do služeb ďábla a v tuto noc létají po obloze na koštěti. Jiné se proměňovaly v černé kočky. Lidé totiž věřili, že se k nim tento večer vracejí duše zemřelých. A tak ze strachu z duchů a čarodějnic začali lidé vyrábět a nosit masky, které měly duchy zastrašit a odehnat je od domů a vesnic.

Křesťané od 8. století oslavovali 1. listopadu jako Den všech svatých,

46 ZÁPAS O DUŠI

všech těch, kteří za svoji víru položili život. Byl to memoriál, který měl připomínat věrnost křesťanů. Večer před nadcházejícím Svatým dnem byl dnem příprav a bylo mu dáno jméno Svatý večer. Den všech svatých byl symbolem vítězství nad smrtí. Byl to svátek naděje a dával lidem příležitost, jak se zbavit strachu ze smrti. Nevěřící se však křesťanům posmívali a začali na církevní budovy věšet lebky, kostlivce, symbolické oltaře a na zdi malovali bílé kříže.

Protože Amerika byla v počátcích osídlena povětšinou protestanty z Evropy, oslavy Dušiček se nijak neujaly. Na rozdíl od Evropy Američané neslaví den zemřelých, ale padlých veteránů – Memorial day, který je státním svátkem. Slaví se poslední květnové pondělí. Čtvrtý čtvrtek v listopadu se oslavuje Den díkůvzdání, tedy den oslav podzimní sklizně. Jedním ze symbolů podzimní hojnosti se stala oranžová dýně. Dýně se stala také symbolem svátku Halloween a právě zde vzniká zdánlivá spojitost mezi oběma tradicemi. Pravdou je, že evropským symbolem Halloween bývala řepa, ale protože dýně jsou mnohem větší a pěknější než řepa, došlo ke změně. K dýním se pojí příběh o skrbílkovi Jackovi, který se opil a chtěl ošálit ďábla. Ten ho přelstil a Jack byl odsouzen k tomu, že bude po zbytek života bloudit světem sám. Na cestu mu ďábel hodil žhavý uhlík, aby mu svítil na cestu. Jack dal uhlík do vydlabané dýně, aby mu vydržel co nejdéle. Tak vznikla tradice ozdobného vyřezávání dýní, které v listopadu svítí na zápražích a v oknech domů jako lucerny.

Pohanský svátek Halloween přivezli do Ameriky irští a skotští emigranti. Svátek duchů spíše připomínal taškařici a večer strašidel. Děti se oblékaly do nejrůznějších kostýmů a večer se chodily bát a na koledu. Chodily od domu k domu, kde dostávaly bonbóny, sladkosti, jablíčka a nejrůznější balené pamlsky. V minulých letech se však objevily tragic-

ké případy, kdy v bonbónech byly namíchané drogy, rozemleté sklo ve sladkotech, úlomky žiletek v jablcích a z oslav se staly hororové příběhy lidské zvrácnosti.

Vidíme, že jmenované podzimní svátky jsou dnes spíše dílem pohan-ských tradic. Z Halloween se postupně s pomocí OSN stává nejrozšířenější svátek naší planety. Dýně, čarodějnice na košťatech, černé kočky, lebky, hnáty, kostry jsou součástí podzimních dekorací nejen v obchodech, ale i ve školách. Tajemno a strašení děti přirozeně přitahuje a tak bychom měli být připraveni na toto setkání s novým druhem duchovna i u nás. Buďme připraveni dětem vysvětlit původ tohoto u nás nového svátku. Budiž nám k užítku následující varování:

◆ *Běda těm, kdo říkají zlu dobro a dobru zlo, kdo vydávají tmu za světlo a světlo za tmu, kdo vydávají hořké za sladké a sladké za hořké!* (Izajáš 5:20)

Křesťané mají mnohem více důvodů k oslavám, než jsou hrátky se symboly smrti. Do církve se čas od času vloudí zhoubné tradice, proto je dobré si při této příležitosti připomenout 31. října v r. 1517, kdy právě na Den svatých Martin Luther přibil na dveře hradního kostela ve Wittenburgu „95 tezí“. Ty se staly počátkem reformace v Evropě.

– kas – Více informací: www.hcjb.cz
Vyhledej: O člověku: Sekty: Halloween

MRAVNÍ PŘÍKÁZÁNÍ KOMENSKÉHO

Následuj cestu ctností, sřež se neřesti a zla, první tě povede k blahu, druhá ke hříchu a k bolu. To je začátek vědy, která má zdobit tvůj život. Slyš, jaké jsou následky toho a pomni na konečný cíl.

1. Nehovoř o všem, cos v životě poznal, nevěř všemu, co jsi slyšel, nedychti po všem, co jsi viděl! Nechť umíš cokoli, dělej to, co máš.

ZÁPAS O DUŠI 47

2. Zabraň svým rtům mluvit drzé a prostořečné řeči! Važ si slov svého přítele, následuj příkazu Páně!
 3. Ke všem lidem buď přívětivý, ale střež se jednat úlisně! Pokrytci sklídí jen hanbu. Běda těm, kdo učí lživě!
 4. Spravedlivé měř sobě, svému příteli i svým druhům! Važ si i jmění svých nepřátel, neber a nedychti po něm.
 5. Zmužile se chápej práce a pokračuj v ní poctivě; Lenost je poduška hříchu, zahálku pojmi v nenávisti!
 6. Cvič se v trpělivosti mlád. Tak se staneš pánem svých časů, které často bez ustání v trudu a trpkosti běží.
 7. Prokazuj dobrotu a milosrdenství, jak chce Otec náš nebeský, a pomáhej vždy a všude. Bůh sám tě jednou odmění.
 8. Odpouštěj urážky a buď vždy pánem svého hněvu! Ublížil-lis však někomu, pospěš napravit křivdu!
 9. Poctivě vždy konej dobré, závist a nenávist zavrhní, nedbej slov utrhače a zůstaň vždy čestným přítelem.
 10. Štítem ti buď vždy pravda! To bude šlechtit tvůj život. Lež je každému muži hanbou, každému dítěti zkázou. Sám přijdeš na to, že nade vše vzácný je ráj srdce, že jedno potřebné ti nevezme žádná moc. Vědomost tě neobohatí, je ti jen cestou ke štěstí, pokladem, který nikdy neztratí cenu, je ctnost.
- Z eposu ST. DOMINITA „COMENIUS IN FULNEK“, Brněnská tisková misie,
<<http://www.btm.cz/>>

NAPSALI JSTE NÁM

✉ Milý Pavle,
se zájmem očekávám nové číslo Zápasu o duši. Díky také za archiv na hcjb.cz, kde jsme si vyhledali s manželkou článek „Jak evangelizoval Ježíš“ a byli jsme velmi zasaženi Božím slovem z rozpravy Ježíše s Nikodémem. To, co dělá HCJB tak úžasným je závislost na Kristu a jeho slovu. Prosím, držte se

slova života... Chtěli bychom podpořit vaši práci. Aspoň trochu. Rozhodli jsme se dávat 50 Kč měsíčně. Prosím, neposílejte ZOD na naši adresu, ten si vždy půjčíme od babičky, která už dostává dvě čísla. Ušetříte na nákladech. Také se na ZOD můžeme podívat na internetu. Prosím, pošlete nám variabilní symbol pro bezhotovostní platbu. Pán s vámi,
– Petr a Jana J. –

✉ Dobrý den,
objevil jsem na internetu elektronickou podobu Vašeho časopisu a musím říct, že mne velmi zaujal. Protože moje připojení nepatří k nejrychlejším, rád bych si časopis předplatil a dostával jej poštou domů. Pokud možno, berte prosím tento e-mail jako závaznou objednávku. Přesto budu velmi rád, pokud mi potvrdíte tuto objednávku a sdělíte podrobnosti (cena, perioda, atp.) Předem děkuji. – Petr K. Čáslav –

✉ Milí manželé Pavel a Klára Steigerovi a sestro Jindřiško Suchomelová.

Děkuji mnohokrát za Váš dopis č. 288, jeho obsah mi pohládl duši jako balzám. V posledních měsících jsem prožila v mém poměrně vysokém věku 70 r. velkou změnu. Musela jsem se přestěhovat z Vysokých Tater, kde jsem bydlela téměř 36 roků, do Popradu do Domova důchodců – Penzion. Posledních 23 roků žiji sama bez blízké rodiny. Moje rodina byl církevní sbor ECAV v Novém Smokovci, kde jsem také získala časopis ZOD. Vždy jsem si tam našla a nacházím něco nového, ale i pro mne poučného a pokud něčemu nerozumím, přečtu si to vícekrát za sebou.

Děkuji za Vaši usilovnou a citlivou službu a prosím, nedejte se odradit neuváženou a surovou kritikou lidí, zahleděných jen na svůj názor. Modlím se za Vás a prosím našeho Pána o požehnání Vaší služby na Jeho vinici.

Vaše vděčná Anna N., Poprad
Dopis č. 314, 10.5. 2006

**Objednávky časopisu, knih, nahrávek a
případné připomínky adresujte na
<zod@hcjb.cz> nebo:**

Distribuce CZ

**HCJB – ZoD Distribuce
Pavel & Klára Steigerovi
Hošťálkova 1b
169 00 Praha 69 – Břevnov**

**Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou
Variabilní symbol je na Vaší etiketě**

Název účtu:

ZOD – HCJB World Radio

Číslo účtu:

KB Praha 1; Pobočka Pohořelec 22
96538621 / 0100

<http://www.hcjb.cz> nebo <http://www.reformace.cz>

**Pokud máte přístup na webové stránky • Sledujte denní zpravodajství
z křesťanského světa • Můžete poslouchat nebo si stáhnout několik
set audio pořadů nejen z produkce HCJB, ale i z produkce TWR •
Přečtěte si všechny ZODy od roku 1989 • Přečtěte si desítky úvah •
Podívejte se na vznikající složku s elektronickými knihami •
Ve složce o Ekvádoru najdete mnoho zajímavostí •
Chystáme pro vás video a další novinky**

**HCJB online vysílání na <<http://www.radio7.cz>>
každé pondělí od 8:30 do 9:00**

**HCJB online vysílání na <<http://www.lumen.sk>>
každou neděli od 10:45 do 11:00**

ZÁPAS O DUŠI © vydává ZOD – Zápas o duši, HCJB – World Radio
Hošťálkova 1b, 169 00 Praha 69

Redaktoři Ing. Pavel a Klára Steigerovi, Hošťálkova 1b, 169 00 Praha 69

Tiskne PBtisk s.r.o., Prokopská 8, 261 01 Příbram VI

Vychází čtyřikrát do roka. **NEPRODEJNÉ !**